

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
στη Φορολογική Λογιστική και Χρηματοοικονομική
Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων
Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων

Διπλωματική Εργασία

« Ο Εσωτερικός Έλεγχος στην διαχείριση και αποφυγή κινδύνων »

της,
Μπιζίκη Ελευθερίας, του Κωνσταντίνου

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη Φορολογική, Λογιστική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων

Δεκέμβριος 2023

Αφιέρωσεις

Στην οικογένειά μου.

Ευχαριστίες

Ολοκληρώνοντας αυτόν τον σημαντικό κύκλο σπουδών, θα ήθελα να εκφράσω τις ιδιαίτερες ευχαριστίες μου στον κύριο Δρογαλά Γεώργιο, Αναπληρωτή Καθηγητή του Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, ο οποίος ήταν ο επιβλέπων καθηγητής μου, που καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών αλλά και της διπλωματικής αυτής εργασίας ήταν παρών με την επιστημονική του υποστήριξη.

Εν συνεχεία οφείλω να αποδώσω ευχαριστίες σε όλους τους καθηγητές του Μεταπτυχιακού αυτού προγράμματος, για την σημαντική συμβολή τους όσον αφορά το ποικίλο γνωστικό αντικείμενο που μοιράστηκαν μαζί μας αλλά και την στήριξή τους σε όλη την διάρκεια του προγράμματος αυτού.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για την ενθάρρυνση που μου πρόσφερε όλο αυτό το διάστημα.

Πίνακας Περιεχομένων

Αφιερώσεις.....	3
Ευχαριστίες	4
Πίνακας Περιεχομένων	5
Πίνακας Διαγραμμάτων	7
Περίληψη.....	9
Abstract	10
Εισαγωγή	11
Αναγκαιότητα – Σκοπός.....	12
Διάρθρωση Εργασίας.....	13
Κεφάλαιο 1: Θεωρητική Προσέγγιση.....	14
1.1 Εισαγωγή	14
1.2 Εσωτερικός Έλεγχος	15
1.3 Διαχείριση κινδύνων.....	16
1.4 Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στην διαχείριση κινδύνων.....	17
Κεφάλαιο 2: Επισκόπηση Βιβλιογραφίας και Ερευνητικές Υποθέσεις	18
2.1 Εσωτερικός Έλεγχος	18
2.2 Εσωτερικός Έλεγχος και Διαχείριση κινδύνων	21
Κεφάλαιο 3: Μεθοδολογία Έρευνας	25
3.1 Εισαγωγή	25
3.2 Δείγμα – Πληθυσμός	25
3.3 Ερωτηματολόγια Έρευνας	25
3.4 Ερευνητική Μέθοδος	27
Κεφάλαιο 4: Αποτελέσματα	28
Συμπεράσματα	56

Βιβλιογραφία	57
Ελληνική Βιβλιογραφία	57
Ξένη Βιβλιογραφία	58
Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία	60

Πίνακας Διαγραμμάτων

Διάγραμμα	Τίτλος / Ερώτηση Ερωτηματολογίου	Σελίδα
1	Ποιο είναι το Εκπαιδευτικό σας Υπόβαθρο	29
2	Ποια είναι η Επαγγελματική σας Ιδιότητα	30
3	Ποια είναι η Επαγγελματική σας εμπειρία	31
4	Σε ποιον κλάδο δραστηριοποιείται η οντότητα - επιχείρηση	32
5	Η οντότητα - επιχείρηση που εργάζεστε (σε περίπτωση ανεργίας, η τελευταία σας εργασία), εφαρμόζει έλεγχο στις διαδικασίες της	33
6	Πόσο συχνά πραγματοποιείται ο Εσωτερικός Έλεγχος	34
7	Πόσο σημαντική είναι κατά την γνώμη σας, η ύπαρξη Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου στην οντότητα - επιχείρηση	35
8α	Ο Εσωτερικός Έλεγχος που ασκείται στην οντότητα - επιχείρηση συνεισφέρει στην συμμόρφωση με την σχετική νομοθεσία	36
8β	Ο Εσωτερικός Έλεγχος που ασκείται στην οντότητα - επιχείρηση συνεισφέρει στην προστιθέμενη αξία της οντότητας - επιχείρησης	37
8γ	Ο Εσωτερικός Έλεγχος που ασκείται στην οντότητα - επιχείρηση συνεισφέρει στις λογιστικές διαδικασίες της οντότητας - επιχείρησης	38
8δ	Ο Εσωτερικός Έλεγχος που ασκείται στην οντότητα - επιχείρηση συνεισφέρει στις φορολογικές διαδικασίες της οντότητας - επιχείρησης	39
8ε	Ο Εσωτερικός Έλεγχος που ασκείται στην οντότητα - επιχείρηση συνεισφέρει στην Εταιρική Διακυβέρνηση της οντότητας - επιχείρησης	40
8στ	Ο Εσωτερικός Έλεγχος που ασκείται στην οντότητα - επιχείρηση συνεισφέρει στην πρόληψη δυσμενών συνθηκών που πιθανόν να προκύψουν στην οντότητα - επιχείρηση	41
8ζ	Ο Εσωτερικός Έλεγχος που ασκείται στην οντότητα - επιχείρηση συνεισφέρει στην αποφυγή δυσμενών συνθηκών που έχουν προκύψει στην οντότητα - επιχείρηση	42

9	Υπάρχει στην οντότητα - επιχείρηση μια τυποποιημένη διαδικασία εκτίμησης κινδύνου	43
10	Υπάρχουν στην οντότητα - επιχείρηση καθορισμένα επίπεδα κινδύνου	44
11	Ποιες από τις παρακάτω μεθόδους χρησιμοποιεί η οντότητα - επιχείρηση, για την αντιμετώπιση και αποφυγή των εντοπισμένων κινδύνων	45
12	Πως κατατάσσει η οντότητα - επιχείρηση τους εντοπισμένους κινδύνους κατά την διάρκεια των Εσωτερικών Ελέγχων	46
13	Ποιο είναι το κύριο κριτήριο προτεραιότητας που χρησιμοποιεί η οντότητα - επιχείρηση για την επιλογή μέτρων αντιμετώπισης κινδύνων	47
14	Πως αξιολογεί η οντότητα - επιχείρηση την αποτελεσματικότητα των μέτρων αντιμετώπισης κινδύνων	48
15	Ποια είναι η συχνότητα αναφοράς των δραστηριοτήτων αξιολόγησης στην ανώτατη διοίκηση ή στο ΔΣ	49
16α	Οι μεταβολές του εξωτερικού περιβάλλοντος επηρεάζουν τα αποτελέσματα του Εσωτερικού Ελέγχου	51
16β	Οι μεταβολές του εξωτερικού περιβάλλοντος επηρεάζουν τα σχέδια διαχείρισης κινδύνου	52
17	Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές έχουν πλήρη ανεξαρτησία στην διεκπεραίωση του έργου τους	54
18	Οι προτάσεις του Εσωτερικού Ελέγχου γίνονται αποδεκτές και υιοθετούνται από τα υπόλοιπα τμήματα του οργανισμού και το ΔΣ	55

Περίληψη

Στην παρούσα διπλωματική εργασία, σκοπός ήταν η εξέταση του ρόλου και της σημασίας του εσωτερικού ελέγχου και της διαχείρισης κινδύνων στην πορεία των σύγχρονων οργανισμών. Για την μελέτη αυτή αφ' ενός εξετάστηκε ποικίλη βιβλιογραφία και αφ' ετέρου πραγματοποιήθηκε έρευνα μέσω ερωτηματολογίου, με κλειστού τύπου ερωτήσεις, το οποίο απευθύνθηκε σε εύρος εργαζόμενων ατόμων, χωρίς κάποιον περιορισμό ως προς το αντικείμενο εργασίας τους. Ο λόγος που επιλέχθηκε τυχαίο δείγμα πληθυσμού, χωρίς καμία προϋπόθεση, πέραν της εργασιακής ικανότητας, ήταν για να μελετηθεί η γνώμη καθενός εργαζομένου απέναντι στην συμβολή και το αντίκτυπο που επιφέρει ο εσωτερικός έλεγχος στον οργανισμό. Τα αποτελέσματα εμφάνισαν την θετική συνεισφορά του εσωτερικού ελέγχου στους οργανισμούς καθώς και θετικό αντίκτυπο στην αποφυγή κινδύνων μέσω αυτού. Επιπλέον τα αποτελέσματα εμφάνισαν πως οι ελληνικές επιχειρήσεις είναι ακόμη σε πρώιμο στάδιο σχετικά με την υιοθέτηση τυποποιημένων μεθόδων αξιολόγησης κινδύνων και μέτρων αντιμετώπισης αυτών.

Λέξεις Κλειδιά:

Εσωτερικός Έλεγχος, Διαχείριση Κινδύνων, Έλεγχος, Διοίκηση, Αποδοτικότητα

Abstract

The primary concern in this thesis was to examine the significance and role of internal audit and risk management in the progress of modern organizations. A comprehensive review of literature was examined, complemented by a survey of closed-ended questions, which were addressed to a diverse group of employees, without restricting participation based on their job capabilities. The rationale for selecting a random sample of population, without any condition other than competence, was to gain insights into each employee's point of view towards the contribution and impact of internal audit on the organization. The outcome underscored a positive contribution of internal audit to the organizations and the positive impact on risk avoidance through internal control. Moreover, the results showed an observation that Greek companies are still at an early stage in terms of adopting standardized risk assessment methods and measures to address them.

Keywords

Internal Audit, Risk Management, Auditing, Management, Efficiency

Εισαγωγή

Το θέμα της παρούσας διπλωματικής εργασίας επιλέχθηκε με βάση την σημασία που έχει ο Εσωτερικός Έλεγχος στον κόσμο των επιχειρήσεων. Ο εσωτερικός έλεγχος σε μία οντότητα έχει σημαντική αξία για πολλούς λόγους. Ισχυρή είναι λοιπόν η συμβολή του στην εξασφάλιση της αποτελεσματικής και αποδοτικής λειτουργίας του οργανισμού σε γενικά επίπεδα, αλλά και πιο συγκεκριμένα στην προστασία των περιουσιακών στοιχείων με κύριο στόχο την πρόληψη απάτης, στην εξασφάλιση της συμμόρφωσης με την νομοθεσία, τους εκάστοτε κανονισμούς και τα εσωτερικά πρότυπα, στην βελτίωση της διαχείρισης κινδύνων καθώς τους αξιολογεί και τους προσδιορίζει και στην προώθηση της αξιοπιστίας και διαφάνειας με αποτέλεσμα την προσέλκυση του ενδιαφέροντος των επενδυτών (Δρογαλάς και συν.,2005)

Είναι επίσης φανερό πως με την πάροδο των χρόνων αυξάνεται και η πολυπλοκότητα των εργασιών, γεγονός που κάνει τις διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου δυσκολότερες και πολυεπίπεδες και άρα με περισσότερο ενδιαφέρον ως προς την θεωρητική αλλά και πρακτική μελέτη. Ο μηχανισμός του Εσωτερικού Ελέγχου έχει ως βασικό σκοπό να διασφαλίσει την ορθή διεκπεραίωση των διαδικασιών του οργανισμού αλλά και να δρα συμβουλευτικά σχετικά με την βελτίωση αυτών, δραστηριότητα υψίστης σημασίας για την βιωσιμότητα και την πορεία της κάθε οντότητας – επιχείρησης (Μπάλιος, 2017).

Ο εσωτερικός έλεγχος όμως έχει πλέον συνδεθεί άμεσα και με την διαχείριση κινδύνων η οποία, είναι ένα κρίσιμο κομμάτι της στρατηγικής διαχείρισης που αφορά τον προσδιορισμό, την αξιολόγηση και τον έλεγχο των πιθανών κινδύνων που μπορεί να επηρεάσουν την επίτευξη των στόχων της επιχείρησης. Η σημασία της διαχείρισης κινδύνων μπορεί να εκφραστεί με την προστασία της κερδοφορίας και της επιβίωσης της οντότητας, την προστασία της καλής φήμης καθώς συμβάλει στην αποφυγή καταστάσεων που θα μπορούσαν να την πλήξουν, την βελτίωση των αποτελεσμάτων μέσω της πρόωξης αντιμετώπισης και την ενίσχυση της απόδοσης μέσω της μείωσης των απρόβλεπτων καταστάσεων (Νεγκάκης και Ταχυνάκης, 2017).

Αναγκαιότητα - Σκοπός

Διανύοντας πλέον την σύγχρονη εποχή, την οποία χαρακτηρίζουν οι ποικίλες και συνεχείς εξελίξεις σε όλους τους τομείς και κλάδους, παρατηρούνται σημαντικές αλλαγές όπως είναι φυσικό και στον κλάδο της οικονομίας. Ανεπηρέαστη φυσικά δεν θα μπορούσε να μείνει η ελεγκτική διαδικασία και η εφαρμογή αυτής, καθώς λόγω της παγκοσμιοποίησης των αγορών αλλά και της πολυπλοκότητας των επιχειρήσεων προσελκύει όλο ένα και περισσότερο την προσοχή σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο (Karagiorgos et al., 2008).

Οι εξελίξεις όμως αυτές, έχουν επιφέρει και μια σχετική αστάθεια στο επιχειρηματικό και οικονομικό γίνεσθαι. Σκοπός λοιπόν κάθε επιχείρησης είναι η κατάκτηση της νίκης, στην μάχη, με στόχο την επιβίωση της στον εκάστοτε κλάδο. Οι επιχειρήσεις καλούνται καθημερινά να κάνουν προβλέψεις απειλών αλλά και σχεδίων αποφυγής τυχόν κινδύνων που εγκυμονούνται. Έτσι στο πεδίο αυτό, την σημαντική συμβολή του, προσφέρει ο εσωτερικός έλεγχος εστιάζοντας στην μείωση των λαθών, αλλά και την αποφυγή μίας ενδεχόμενης απάτης, με απώτερο σκοπό την γενική ελαχιστοποίηση κινδύνων, αλλά και την χάραξη μιας επικερδούς και σταθερής πορείας, επιχειρηματικής στρατηγικής. (Drogalas et al., 2011).

Επίσης άκρως σημαντική καθίσταται και η συμβολή του εσωτερικού ελέγχου αρχικά στην εξέλιξη των πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης αλλά πλέον και σε ποικίλους επιπλέον τομείς. (D'Silva and Ridley, 2007).

Ένας επιπλέον λόγος που η ελεγκτική δέχεται σημαντικές τροποποιήσεις είναι το γεγονός πως υπάρχουν μεταβολές στο κανονιστικό πλαίσιο, που έχουν προκαλέσει πρωτίστως τη διεύρυνση του εύρους αλλά και του όγκου αυτής. (Benli and Celayir, 2014).

Επιπρόσθετη αξία στην διερεύνηση του θέματος της συγκεκριμένης εργασίας, δίνουν οι κρίσεις που έχει υποστεί η οικονομία σε βάθος χρόνου αλλά και η πρόσφατη υγειονομική κρίση που και αυτή με την σειρά της άφησε το στίγμα της στην παγκόσμια οικονομία επιφέροντας αλλαγές που μέχρι πρότινος κανείς δεν είχε προβλέψει.

Διάρθρωση Εργασίας

Την συγκεκριμένη εργασία απαρτίζουν τέσσερις βασικοί πυλώνες, οι εξής:

- Εισαγωγή: στην οποία γίνεται μια μικρή αναφορά στον Εσωτερικό Έλεγχο, στην Διαχείριση Κινδύνων αλλά και στην σύγχρονη επιχειρηματική εποχή που με βάση αυτήν αναφέρεται η αναγκαιότητα και ο σκοπός διεξαγωγής της παρούσας εργασίας.
- Κεφάλαιο 1: πραγματοποιείται η εννοιολογική προσέγγιση του Εσωτερικού Ελέγχου αλλά και η σημασία του ρόλου του στις επιχειρήσεις και τέλος προσεγγίζεται και η έννοια της Διαχείρισης Κινδύνων.
- Κεφάλαιο 2: γίνεται επισκόπηση της βιβλιογραφίας καθώς και αναφορά στις σχετικές έρευνες που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί, οι οποίες έχουν επιφέρει σημαντικά αποτελέσματα πάνω στο συγκεκριμένο θέμα ανάλυσης.
- Κεφάλαιο 3: αναλύεται το δείγμα, ο σκοπός του ερωτηματολογίου αλλά και το ίδιο.
- Κεφάλαιο 4: εκτίθενται οι ερωτήσεις καθώς και τα ευρήματα που προέκυψαν από την διάθεση των ερωτηματολογίων.
- Συμπεράσματα: παρατίθενται γενικότερα συμπεράσματα, τα οποία προέκυψαν από την συγκεκριμένη εργασία και την έρευνα αυτής.

Κεφάλαιο 1: Θεωρητική Προσέγγιση

1.1 Εισαγωγή

Η Ελεγκτική είναι ένας εκ των κλάδων των οικονομικών επιστημών με βασική διεργασία της να πραγματοποιεί τους ελέγχους στις επιχειρήσεις αλλά και κύριο στόχο της να διαφυλάσσει την ορθή διαχείριση των πόρων αλλά και να συμβάλλει στην μέγιστη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού (Νεγκάκης και Ταχυνάκης, 2013).

Μέσα στην ραγδαίως εξελισσόμενη πραγματικότητα η επιστήμη αυτή αποκτά όλο και μεγαλύτερη σημασία, καθώς ο έλεγχος των μεγάλων επιχειρήσεων είναι πλέον επιτακτικός αφού είναι και αυτές που συγκεντρώνουν τον μεγαλύτερο πλούτο άρα και το μεγαλύτερο ενδιαφέρον αλλά και τα περισσότερα ενδεχόμενα για ατασθαλίες.

Για τους παραπάνω λόγους λοιπόν η Ελεγκτική διαδικασία πλέον έχει πολλές πτυχές και συγκεκριμένα διαχωρίζεται με βάση το άτομο διενέργειας του ελέγχου, στις τρεις ακόλουθες κατηγορίες (Τσακλάγκανος και Σπαθής 2016):

- Εσωτερικός έλεγχος, οργανώνεται από την ίδια την επιχείρηση και εκτελείται από υπαλλήλους της, τους εσωτερικούς ελεγκτές
- Εξωτερικός έλεγχος, οργανώνεται και εκτελείται από εξωτερικούς ελεγκτές που δεν έχουν ουδεμία ανάμειξη με την επιχείρηση
- Μικτός έλεγχος, οργανώνεται και συντονίζεται από τους εσωτερικούς ελεγκτές όμως με την συνεργασία των εξωτερικών ελεγκτών

Υπάρχουν και άλλα κριτήρια διαχωρισμού της ελεγκτικής διαδικασίας, τα οποία είναι με βάση την έκταση του ελέγχου και διακρίνουν τον έλεγχο σε ειδικό ή γενικό, με βάση τον σκοπό διενέργειάς του, που τον διακρίνουν σε προληπτικό ή κατασταλτικό και με βάση την διάρκειά του, που τον διακρίνουν σε μόνιμο, τακτικό ή έκτακτο.

Στην παρούσα εργασία θα αναλυθεί ο Εσωτερικός έλεγχος καθώς επίσης και η συνεισφορά του γενικότερα στην επιχείρηση αλλά και ειδικότερα στην διαχείριση και αποφυγή κινδύνων (Παπαστάθης, 2014).

1.2 Εσωτερικός Έλεγχος

Ο ορισμός που δίνεται για τον εσωτερικό έλεγχο, σύμφωνα με το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (Institute of Internal Auditors-IIA), είναι ο κάτωθι:

«Είναι μια ανεξάρτητη, αντικειμενική διαβεβαίωση και συμβουλευτική δραστηριότητα με στόχο την προστιθέμενη αξία και τη βελτίωση των λειτουργιών μιας επιχείρησης». (The IIA, 2016).

Με βάση λοιπόν και τον παραπάνω ορισμό αντιληπτή γίνεται η σημασία του, όχι μόνο, ως μια λειτουργία που θα ελέγξει τις σχετικές διαδικασίες της οντότητας και θα βελτιώσει τυχόν δύσκολες καταστάσεις αλλά θα συμβάλλει και συμβουλευτικά στην όλη πορεία αυτής.

Η αναγκαιότητα λοιπόν, του ελέγχου έχει προκύψει ως μείζον θέμα από την αρχαιότητα, χωρίς όμως να υφίσταται από τότε με την έννοια που υπάρχει και εφαρμόζεται στην σύγχρονη εποχή.

Την δεκαετία του 1920 καθώς οι επιχειρήσεις αυξήθηκαν και άρχισαν να έχουν πολυπλοκότερες διαδικασίες, άρχισαν να αναπτύσσουν και τμήματα ελέγχου, τα οποία όμως διέφεραν μεταξύ των εταιρειών ανάλογα με τις ανάγκες καθενός εξ αυτών.

Σημαντικό σημείο στην εξέλιξη του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί η δημιουργία του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών (IIA) το 1941 στις Ηνωμένες Πολιτείες, γεγονός που ανέπτυξε τα πρότυπα εσωτερικού ελέγχου καθώς και την εκπαίδευση των εσωτερικών ελεγκτών.

Προχωρώντας προς το σήμερα παρατηρείται μια συνεχής εξέλιξη του κλάδου αυτού, με σημαντικότερο γεγονός την εδραίωση των εσωτερικών ελεγκτών σε ρόλο συμβούλων σχετικά με την βελτίωση των διαδικασιών αλλά και την αντιμετώπιση κινδύνων του οργανισμού.

Τέλος, η τεχνολογική εξέλιξη δεν θα μπορούσε να έχει αφήσει τον κλάδο αυτό ανεπηρέαστο καθώς αποτελεί από την μία εφόδιο που διευκολύνει το ρόλο των εσωτερικών ελεγκτών παρέχοντας τους νέα εργαλεία συλλογής και ανάλυσης

δεδομένων αλλά από την άλλη περιπλέκει τις διαδικασίες και καθιστά την συνεχή τεχνολογική εκπαίδευση πιο κρίσιμη από ποτέ.

1.3 Διαχείριση κινδύνων

Η έννοια του κινδύνου υπάρχει από την πρώτη στιγμή που ξεκίνησαν να υπάρχουν και οι επιχειρήσεις και αυτό συμβαίνει γιατί κάθε επιχείρηση έχει κάποιο ρίσκο.

Για τον προαναφερθέν λόγο ξεκίνησε να αναπτύσσεται το κομμάτι της διαχείρισης κινδύνου που σχετίζεται με την χάραξη στρατηγικής και την εύρεση τρόπων αντιμετώπισης ή έστω μείωση των κινδύνων που μπορούν να προκύψουν στην εκάστοτε επιχείρηση.

Η διαχείριση κινδύνου στις οντότητες αναφέρεται στην διαδικασία αλλά και τις πρακτικές που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό, την αξιολόγηση, τη μείωση αλλά και τον έλεγχο των κινδύνων που ενδέχεται να απειλούν μια οντότητα κατά την διάρκεια της ζωής της.

Κάποιες από τις βασικές αρχές στην διαδικασία αυτή είναι σε πρώτο βαθμό ο εντοπισμός του κινδύνου και στην συνέχεια η αξιολόγηση αυτού αλλά και η προσέγγιση της πιθανότητας εμφάνισής του. Μετά από αυτά τα στάδια η επιχείρηση καλείται να σχεδιάσει την στρατηγική της και να εφαρμόσει μέτρα σχετικά με τον κίνδυνο που εντόπισε έτσι ώστε να τον περιορίσει ή ιδανικά να τον αποφύγει αναίμακτα. Τελικό βήμα αλλά με ύψιστη σημασία είναι η παρακολούθηση της στρατηγικής και η αναθεώρηση της σε περιπτώσεις που αυτό είναι αναγκαίο.

Η σημαντικότητα της διαχείρισης κινδύνων σχετίζεται αρχικά με τον ίδιο τον περιορισμό του κινδύνου αλλά και μακροπρόθεσμα με την διατήρηση της ασφάλειας και της σταθερότητας της οντότητας.

1.4 Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στην διαχείριση κινδύνων

Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου είναι κρίσιμος για την ύπαρξη και την βιωσιμότητα μιας επιχείρησης καθώς διασφαλίζει την αποτελεσματική λειτουργία αυτής αλλά και την διαφυλάσσει από κινδύνους.

Οι εσωτερικοί ελεγκτές εκτελούν πλέον ποικίλους ρόλους και εφαρμόζουν εργαλεία ώστε να επιτύχουν βασικούς στόχους της οντότητας. Ένας σημαντικός στόχος είναι η επιχείρηση να καταφέρει να αποπνέει αξιοπιστία στον επιχειρηματικό κόσμο, στους επενδυτές αλλά και στους καταναλωτές. Επίσης σημαντική είναι και η προστασία των περιουσιακών της στοιχείων ώστε να μπορεί να χαράξει μία ασφαλής πορεία.

Συνάμα υπάρχουν και γενικότεροι στόχοι όπως η προώθηση της αποτελεσματικότητας των δραστηριοτήτων της αλλά και η συμμόρφωσή της με τους νόμους και τους κανονισμούς που αφορούν τον κλάδο δραστηριότητας της.

Κεφάλαιο 2: Επισκόπηση Βιβλιογραφίας

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο παρατίθενται οι έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί ήδη από κάποιους ερευνητές και γνώστες του αντικειμένου και συνάδουν με το θέμα που έχει επιλεγεί και στην παρούσα διπλωματική εργασία. Χωρίζονται σε δύο βασικές ενότητες, τον Εσωτερικό Έλεγχο και την θέση αυτού στην Διαχείριση κινδύνων.

2.1 Εσωτερικός Έλεγχος

Ως πρώτη έρευνα παρατίθεται αυτή από τους Chen et al. (2020) του Σεπτεμβρίου 2020. Στην συγκεκριμένη έρευνα λοιπόν, ο βασικός τομέας έρευνας ήταν το κατά πόσο μπορεί η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου να μεταβάλει προς το καλύτερο την απόδοση του οργανισμού. Μελετήθηκαν οργανισμοί της κινεζικής χώρας και εξήλθαν αποτελέσματα που φανέρωσαν θετική σχέση ανάμεσα στον ποιοτικό εσωτερικό έλεγχο και την απόδοση του οργανισμού. Σημαντικό είναι όμως να σημειωθεί πως ως αποτέλεσμα προέκυψε ότι, η ύπαρξη αποτελεσματικής εταιρικής διακυβέρνησης του οργανισμού αλλά και των θεσμών που τον ελέγχουν, είναι αυτοί, που θα επηρεάσουν την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου καθώς και την συμβολή του απέναντι στην γενική απόδοση του οργανισμού. Τελικό συμπέρασμα της έρευνας είναι πως ο εσωτερικός έλεγχος άμεσα ή έμμεσα, συμβάλλει στην σταθερή βελτίωση της αποδοτικότητας του οργανισμού, με την προώθηση ισχυρής ποιότητας ελέγχου.

Παλαιότερη έρευνα που κοινοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2008, από τους Coram et al. (2008), διερεύνησε την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου σε σχέση με την ανάθεση του ελέγχου σε εξωτερικούς ελεγκτές όσον αφορά θέματα εντοπισμού απάτης. Η έρευνα έλαβε χώρα στην Νέα Ζηλανδία και συγκεκριμένα σε 491 οργανισμούς της. Ως αποτέλεσμα προέκυψε το γεγονός ότι οργανισμοί που διέθεταν εσωτερικό έλεγχο είναι πιο πιθανό να εντοπίσουν τυχόν απάτη. Πιο συγκεκριμένα από τα ευρήματα προέκυψε και το γεγονός ότι η ύπαρξη και η ορθή λειτουργία τμήματος εσωτερικού ελέγχου συμβάλλει στην προστιθέμενη αξία του οργανισμού.

Μια ακόμη έρευνα που μελετήθηκε είναι αυτή των Cohen and Sayag (2010), η οποία έγινε στο Ισραήλ το 2010. Ως βασικό μέλημα είχε να εντοπισθούν οι πιο καθοριστικοί

παράγοντες της αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου. Για τον σκοπό αυτό ερευνήθηκαν 108 οργανισμοί του Ισραήλ και τα αποτελέσματα που έφεραν στο φως ανέδειξαν ως σημαντικότερο παράγοντα την υποστήριξη της διοίκησης στον εσωτερικό έλεγχο καθώς και την ανεξαρτησία που αυτή του παράσχει.

Επίσης σχετική έρευνα με την προηγούμενη, όσον αφορά το αντικείμενο μελέτης, διεξήχθη στην Ελλάδα, το 2015 από τους Drogalas et al. (2015) και εξάγει ως αποτελέσματα, πως σημαντικότεροι παράγοντες σχετικά με την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου είναι η ποιότητα αυτού, η επαρκής στελέχωση της ομάδας των εσωτερικών ελεγκτών, η ανεξαρτησία αυτών αλλά και η υποστήριξη τους από την διοίκηση. Επίσης ως τελικό συμπέρασμα της έρευνας προκύπτει το γεγονός πως ο εσωτερικός έλεγχος είναι ιδιαίτερος σημαντικός για τους οργανισμούς της χώρας.

Εξίσου σημαντική έρευνα είναι και αυτή που έγινε στην Κίνα, από τους Lee et al. (2021), η οποία διερεύνησε το αν η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου σχετίζεται με την δημιουργία αξίας του οργανισμού για τους εταίρους-μετόχους του. Ως αποτελέσματα εξήχθησαν, το γεγονός ότι υπάρχει θετική σχέση μεταξύ αυστηρότητας κριτηρίων και ωρών ελέγχου με την δημιουργία αξίας του οργανισμού, αλλά και το γεγονός ότι οι επενδυτές δεν φαίνεται να αντιλαμβάνονται την συγκεκριμένη αξία των εσωτερικών ελέγχων.

Μία ακόμη αξιοσημείωτη έρευνα είναι αυτή των Mustapha and Dahiru (2022), το δείγμα τους αποτελείται από 236 εσωτερικούς ελεγκτές και διευθυντές με σκοπό να μελετηθεί η αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου. Ως αποτέλεσμα εξήγαγαν πως υπάρχει θετική σχέση μεταξύ εσωτερικού ελέγχου και οργανωσιακών περιπτώσεων.

Τελευταία έρευνα που αφορά την κατηγορία του εσωτερικού ελέγχου είναι αυτή που δημοσιεύθηκε στην Μεγάλη Βρετανία το 2018 από τους Ismael and Roberts (2018) με στόχο να ανακαλύψει τι ωθεί τους οργανισμούς της χώρας να χρησιμοποιούν τον εσωτερικό έλεγχο ως μηχανισμό παρακολούθησης. Μελετήθηκαν 332 οργανισμοί εισηγμένοι στο London Stock Exchange. Η έρευνα λοιπόν κατέδειξε ως κύριους λόγους το μέγεθος του οργανισμού, το επίπεδο των εσωτερικών κινδύνων και το πρόβλημα αντιπροσώπευσης. Με την εφαρμογή λοιπόν των μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου και

διαχείρισης κινδύνων, ο οργανισμός οδηγείται στον περιορισμό λειτουργικού κόστους. Τέλος γίνεται λόγος από τους συγγραφείς πως ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένα χρήσιμο εργαλείο εταιρικής διακυβέρνησης, καθώς και μέσο παρακολούθησης της αποτελεσματικότητας.

Στην συνέχεια παρατίθεται συνοπτικός πίνακας με τις έρευνες που μελετήθηκαν.

Συγγραφείς	Ερευνητικό Αντικείμενο	Έτος Έρευνας	Χώρα	Βασικό Συμπέρασμα
Ying Chen, Bin Lin, Lishen Lu, Gaoguang Zhou	Σχέση αποδοτικότητας επιχείρησης και εσωτερικού ελέγχου.	2020	Κίνα	Θετική σχέση.
Paul Coram, Colin Ferguson, Robyn Moroney	Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου σε εντοπισμό απάτης.	2008	Νέα Ζηλανδία	Ευκολότερος εντοπισμός απάτης μέσω εσωτερικού ελέγχου παρά εξωτερικού.
Aaron Cohen, Gabriel Sayag	Σημαντικότεροι παράγοντες αποτελεσματικότητας εσωτερικού ελέγχου.	2010	Ισραήλ	Ο βαθμός ανεξαρτησίας του εσωτερικού ελεγκτή αλλά και η υποστήριξή του από το ΔΣ.
Drogalas G. Karagiorgos T. Arampatzis K.	Σημαντικότεροι παράγοντες που καθορίζουν την αποτελεσματικότητα του ελέγχου.	2015	Ελλάδα	Ο βαθμός ανεξαρτησίας του εσωτερικού ελεγκτή, η υποστήριξή του από το ΔΣ και η επάρκεια των εσωτερικών ελεγκτών.
Sang Ho Lee, Seung Uk Choi, Ji Yeon Ryn	Σχέση ποιότητας ελέγχου και αξίας ιδίων κεφαλαίων.	2021	Κίνα	Θετική σχέση.

Mustapha, M., Dahiru, U.	Σχέση εσωτερικού ελέγχου και οργανωσιακών περιπτώσεων	2022	Νιγηρία	Θετική σχέση.
Hazem Ramadan Ismael, Clare Roberts	Παράγοντες που οδηγούν τις επιχειρήσεις της Μεγάλης Βρετανίας στην υιοθέτηση λειτουργιών εσωτερικού ελέγχου.	2018	Μεγάλης Βρετανίας	Το επίπεδο κινδύνων, το μέγεθος της επιχείρησης και το πρόβλημα αντιπροσώπευσης.

2.2. Εσωτερικός Έλεγχος και Διαχείριση κινδύνων

Εν συνεχεία παρατίθεται έρευνα που κοινοποιήθηκε τον Αύγουστο του 2020, των Zeng et al. (2020), στην οποία αναλύθηκαν 922 μικροί και μεσαίοι οργανισμοί της Κίνας. Κεντρικό μέλημα της έρευνας ήταν να μελετήσει την εποπτική ικανότητα των εσωτερικών ελεγκτών σε σχέση με την εμφάνιση ζητημάτων απάτης. Ως αποτέλεσμα εξήλθε η αρνητική σχέση της εμφάνισης φαινομένων απάτης με την εποπτική ικανότητα των εσωτερικών ελεγκτών. Ένα ακόμη αξιοσημείωτο εύρημα ήταν επίσης πως στην εξάλειψη απάτης συμβάλει σημαντικά ο ρόλος που κατέχει το στέλεχος του εσωτερικού ελέγχου σχετικά με την διοίκηση του οργανισμού. Τέλος γίνεται φανερό πως τα φαινόμενα εταιρικής απάτης περιορίζονται σημαντικά, έως και εξαλείφονται λόγω της βελτίωσης του επιπέδου του ελέγχου, μέσω της αυξημένης εποπτικής ικανότητας των εσωτερικών ελεγκτών.

Έρευνα που δημοσιεύθηκε τον Σεπτέμβριο του 2017 από τον Abidin (2017), ο οποίος μελέτησε την επίδραση των χαρακτηριστικών του εσωτερικού ελέγχου σχετικά με την διαχείριση κινδύνων, έφερε ως αποτέλεσμα της το γεγονός πως ένα τυποποιημένο σύστημα ελέγχων προωθεί μια ισχυρότερη νοοτροπία σχετικά με την συνειδητοποίηση του κινδύνου. Τελικό συμπέρασμα της παρούσας μελέτης είναι πως μικρή επιρροή ασκούν παράγοντες όπως τα προσόντα των εσωτερικών ελεγκτών, η εμπειρία τους και η μέθοδος λειτουργίας τους.

Μία ακόμη έρευνα του 2021 από τους Lois et al. (2021), ασχολήθηκε με τους παράγοντες του εσωτερικού ελέγχου στην διαχείριση κινδύνων. Η συγκεκριμένη εξήγαγε ως αποτελέσματα, τον σημαντικό ρόλο της εκπαίδευσης σε θέματα διαχείρισης κινδύνου, την σημασία του ενεργού ρόλου της επιτροπής ελεγκτών καθώς και την σημασία ύπαρξης τυποποιημένου συστήματος αξιολόγησης και διαχείρισης κινδύνων.

Σημαντική έρευνα είναι και αυτή που κοινοποιήθηκε το 2010 από τους Castanheira et al. (2010), στην οποία μελετήθηκαν οργανισμοί της Πορτογαλίας, με σκοπό να διερευνηθούν οι παράγοντες που ωθούν έναν οργανισμό στην υιοθέτηση επιχειρηματικού πλάνου διαχείρισης κινδύνων. Ένας ακόμη στόχος της μελέτης ήταν να ανακαλύψει την σημασία του εσωτερικού ελέγχου στην διαχείριση κινδύνων. Τελικά αποφάνθηκε πως η σημασία του εσωτερικού ελέγχου στους μικρότερους οργανισμούς σχετίζεται θετικά αλλά σε μικρότερο βαθμό με τη διαχείριση κινδύνων. Έτσι βασικό συμπέρασμα είναι πως το μέγεθος του οργανισμού είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας όσον αφορά την συσχέτιση διαχείρισης κινδύνων και εσωτερικού ελέγχου.

Παλαιότερη έρευνα που ανέλυσε οργανισμούς της Αυστραλίας δημοσιεύτηκε το 2011 από τους Subramaniam et al. (2011), εστίασε στο αντίκτυπο που έχει ο εσωτερικός έλεγχος στην διαχείριση κινδύνων με βάση την προθυμία των ελεγκτών να τα αναφέρουν στην διοίκησή. Ως αποτέλεσμα της προέκυψε το γεγονός ότι η συστηματική και ενεργή συμμετοχή των ελεγκτών βελτιώνει την προθυμία τους για αναφορά κενών στην διαδικασία διαχείρισης κινδύνων, όχι όμως προβλημάτων.

Μια αρκετά πρόσφατη έρευνα στην Ελλάδα είναι αυτή του 2021, των Raounas et al. (2021), με στόχο να μελετήσει την αντίληψη των οργανισμών της χώρας έναντι ζητημάτων διαχείρισης κινδύνου. Αποτέλεσμα της παρούσας έρευνας ήταν πως κατά κύριο λόγο στην χώρα η έννοια της διαχείρισης κινδύνου παραμένει σε θεωρητικό πλαίσιο και δεν έχει δημιουργηθεί ένα τυποποιημένο περιβάλλον για την διαδικασία αυτή. Από την έρευνα προκύπτει επίσης και μια σχετική απροθυμία των ελληνικών οργανισμών να δώσουν την ανάλογη βαρύτητα στην διαχείριση κινδύνων, με εξαίρεση να αποτελεί το γεγονός ότι αναφέρουν κάποιες σχετικές πληροφορίες στις ετήσιες εκθέσεις τους, κάτι που ίσως να φανερώνει μελλοντική προοπτική εξέλιξης.

Τέλος μία πρόσφατη έρευνα των Ta and Doan (2022), η οποία απευθύνθηκε σε 144 εσωτερικούς ελεγκτές, είχε σκοπό να εξετάσει τους παράγοντες που επιδρούν στον εσωτερικό έλεγχο και την αποδοτικότητά του. Οι παράγοντες που προέκυψε ότι επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου είναι η υποστήριξη της ανώτατης διοίκησης αλλά και η ανεξαρτησία των εσωτερικών ελεγκτών.

Στην συνέχεια παρατίθεται συνοπτικός πίνακας με τις έρευνες που μελετήθηκαν.

Συγγραφείς	Ερευνητικό Αντικείμενο	Έτος Έρευνας	Χώρα	Βασικό Συμπέρασμα
Zeng, Li Yang , Jing Shi	Περιορισμός φαινομένων εταιρικής απάτης μέσω της εποπτικής ικανότητας.	2020	Κίνα	Η εποπτική ικανότητα περιορίζει τα φαινόμενα εταιρικής απάτης.
Zainal Abidin	Τα χαρακτηριστικά του εσωτερικού ελέγχου και η επίδραση τους.	2017		Η τυποποίηση του περιβάλλοντος κινδύνου προωθεί την συνειδητοποίησή του
Petros Lois, George Drogalas, Michail Nerantzidis, Ifigeneia Georgiou, Eleni Gkampeta	Σχέση εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων με την εκπαίδευση και την τυποποίηση ελέγχου.	2021	Ελλάδα	Θετική σχέση.
Numo Castnheira, Lucia Lima Rodrigues, Russell Craig	Σχέση εσωτερικού ελέγχου με πλάνο διαχείρισης κινδύνων.	2010	Πορτογαλί α	Θετική σχέση μεγέθους εταιρείας και υιοθέτησης πλάνου διαχείρισης κινδύνων.

Laura de Zwaan Jenny Stewart, Nava Subramaniam	Κατά πόσο η συμμετοχή εσωτερικών ελεγκτών σε θέματα διαχείρισης κινδύνων επηρεάζει την προθυμία τους.	2011	Αυστραλία	Θετική σχέση.
G. Raounas D. Apostolidis, C. Lefcaditis, E. Markakis	Πρακτική αντιμετώπιση ζητημάτων διαχείρισης κινδύνων από ελληνικές επιχειρήσεις.	2021	Ελλάδα	Πρώιμο στάδιο διαχείρισης κινδύνων με μικρή βελτίωση τα τελευταία χρόνια.
Ta, T. T. , Doan, T. N.	Παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου.	2022	Βιετνάμ	Θετική συσχέτιση αποτελεσματικότητας εσωτερικού ελέγχου και υποστήριξη από την ανώτατη διοίκηση.

Κεφάλαιο 3: Μεθοδολογία Έρευνας

3.1 Εισαγωγή

Στο συγκεκριμένο κομμάτι της παρούσας διπλωματικής εργασίας προσδιορίζεται το περιεχόμενο του ερωτηματολογίου που συντάχθηκε για να επιτευχθεί η συλλογή δεδομένων.

3.2 Δείγμα – Πληθυσμός

Το ερωτηματολόγιο απευθύνθηκε σε όλο τον πληθυσμό που έχει εργαστεί έστω και μία φορά στην ζωή του στον ιδιωτικό ή δημόσιο τομέα, ώστε να εξεταστεί εύρος οργανισμών όσον αφορά την δραστηριότητα αλλά και το μέγεθος, καθώς πλέον παρατηρούνται αλλαγές και στους μικρούς και μικρομεσαίους οργανισμούς στα θέματα εσωτερικού ελέγχου, παρακολούθησης διαδικασιών αλλά και προσπάθεια πρόβλεψης κινδύνων.

3.3 Ερωτηματολόγια Έρευνας

Καθώς αναλύθηκαν οι προαναφερθέντες έρευνες στο Κεφάλαιο 2, διαμορφώθηκε το ερωτηματολόγιο, το οποίο αποτελείται από ερωτήσεις κλειστού τύπου και συγκεκριμένα πολλαπλής επιλογής. Έπειτα ακολούθησε η αποστολή του σε εργαζόμενους, μέσω Google forms.

Οι ερωτήσεις είναι αρχικά γενικές ώστε να εξεταστεί το εκπαιδευτικό υπόβαθρο, η επαγγελματική ιδιότητα αλλά και η επαγγελματική εμπειρία του ερωτώμενου και έπειτα η δραστηριότητα της οντότητας στην οποία εργάζονται.

Στην συνέχεια οι ερωτήσεις επικεντρώνονται στο θέμα έρευνας που είναι ο Εσωτερικός Έλεγχος. Ξεκινώντας με μία γενική ερώτηση που σχετίζεται με το ποιος πραγματοποιεί τον εσωτερικό έλεγχο στην επιχείρηση, κάτι που πιθανώς σχετίζεται και με το μέγεθος της και στην συνέχεια πόσο συχνά πραγματοποιείται ο έλεγχος αυτός. Έπειτα υπάρχει

ερώτηση για το πόσο σημαντική είναι κατά την γνώμη του ερωτώμενου η ύπαρξη τμήματος εσωτερικού ελέγχου, σχετιζόμενη με την έρευνα των Raounas et al. (2021). Συνεχίζοντας εξετάζεται η συνεισφορά του εσωτερικού ελέγχου σε διάφορες διαδικασίες, συστήματα αρχών, βασισμένη στην έρευνα των Lee et al. (2021) και των Cohen and Sayag (2010) αλλά και στην αποφυγή δυσμενών συνθηκών για την οντότητα βασισμένη στην σχετική έρευνα των Lois et al. (2021). Οι επόμενες δύο ερωτήσεις αφορούν στην ύπαρξη τυποποιημένης διαδικασίας εκτίμησης κινδύνου αλλά και καθορισμένων επιπέδων αυτού στην οντότητα σχετιζόμενες στην έρευνα των Abidin (2017).

Συνεχίζοντας παρατίθενται ερωτήσεις που αφορούν στις μεθόδους που χρησιμοποιεί η επιχείρηση για να αντιμετωπίσει και να αποφύγει του εντοπισμένους κινδύνους αλλά και πως τους κατατάσσει. Έπειτα εξετάζεται το κριτήριο προτεραιότητας με το οποίο επιλέγει μέτρα αντιμετώπισης αλλά και πως αξιολογεί την αποτελεσματικότητά αυτών. Εν συνεχεία ερευνάται η συχνότητα αναφοράς αξιολογήσεων στην ανώτατη διοίκηση, με βάση την σχετική έρευνα των Zeng et al. (2020).

Επίσης μελετάτε η επιρροή του εσωτερικού ελέγχου από τις μεταβολές που προκύπτουν στο εξωτερικό περιβάλλον σχετική έρευνα των Ismael and Roberts (2018).

Τέλος παρατίθενται ερωτήσεις σχετικά με την ανεξαρτησία των εσωτερικών ελεγκτών αλλά και την αποδοχή και την υιοθέτηση των προτάσεων τους από την διοίκηση, βασισμένες στις έρευνες των Cohen and Sayag (2010) αλλά και των Drogalas et al. (2015).

Όλες οι έρευνες που προαναφέρθηκαν, μελετήθηκαν με σκοπό να συμβάλλουν σημαντικά στην άρτια οργάνωση και δομή του ερωτηματολογίου, με βασικό τελικό σκοπό να επιτευχθεί η όσο το δυνατόν καλύτερη συλλογή δεδομένων για να προκύψει ένα σαφές και αξιοσημείωτο αποτέλεσμα από την διπλωματική αυτή εργασία.

3.4 Ερευνητική Μέθοδος

Η σύνταξη του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε βασισμένη στις μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί από ερευνητές και αναφέρθηκαν στο Κεφάλαιο 2 και αφορούν τον εσωτερικό έλεγχο αλλά και την σχέση του με την διαχείριση κινδύνων. Υπάρχει ποικιλία σχετικά με τις χώρες που διεξήχθησαν οι προαναφερθείσες έρευνες πράγμα που συμβάλλει στην σφαιρική εικόνα της παγκόσμιας αγοράς και των λειτουργιών αυτής.

Στην συνέχεια παρουσιάζονται αναλυτικά οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, τα διαγράμματα των απαντήσεων που λήφθηκαν από αυτό, καθώς και τα συμπεράσματα που προκύπτουν ανά ερώτηση.

Κεφάλαιο 4: Αποτελέσματα

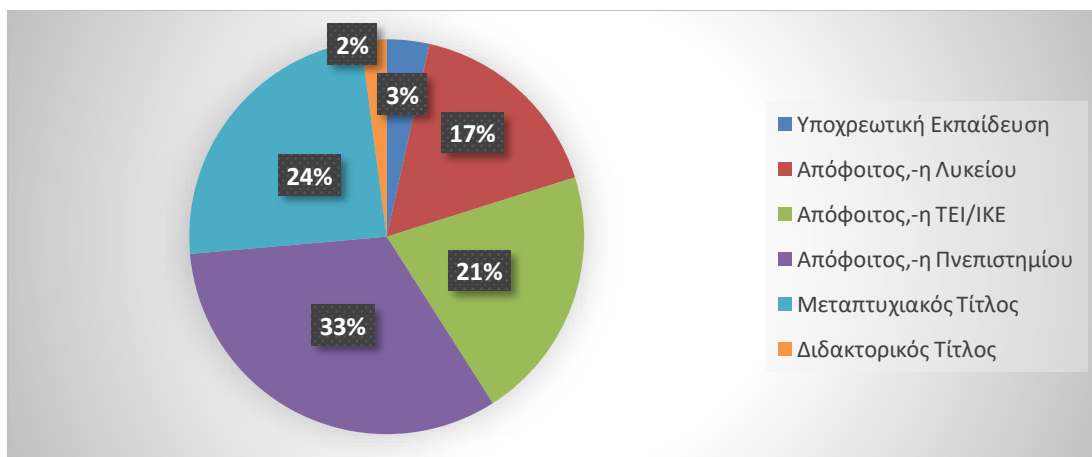
Το ερωτηματολόγιο μοιράστηκε σε απλούς εργαζόμενους πολίτες της Ελλάδας. Οι απαντήσεις που προέκυψαν είναι από 145 άτομα που εργάζονται ή έχουν εργαστεί στο παρελθόν, ανεξαρτήτως τομέα δραστηριότητας έτσι ώστε να καλυφθεί ένα ευρύ φάσμα. Σχετικά με τα αποτελέσματα που λήφθηκαν από αυτό παρατίθενται διαγραμματικά παρακάτω.

Πρώτη ερώτηση του ερωτηματολογίου είναι γενικού χαρακτήρα «1. Ποιό είναι το Εκπαιδευτικό σας Υπόβαθρο;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Υποχρεωτική Εκπαίδευση	5	3%
Απόφοιτος,-η Λυκείου	24	17%
Απόφοιτος,-η ΤΕΙ/ΙΕΚ	30	21%
Απόφοιτος,-η Πανεπιστημίου	48	33%
Μεταπτυχιακός Τίτλος	35	24%
Διδακτορικός Τίτλος	3	2%

Με βάση τις απαντήσεις που δόθηκαν στην συγκεκριμένη ερώτηση διαπιστώνεται πως το ερωτηματολόγιο απαντήθηκε από ποικίλης εκπαιδευτικής κατάρτισης άτομα και συγκεκριμένα το 33% απόφοιτοι πανεπιστημίου, το 24% κατέχουν μεταπτυχιακό τίτλο, το 21% απόφοιτοι ΤΕΙ/ΙΕΚ, το 17% είναι απόφοιτοι λυκείου, το 3% έχει λάβει την υποχρεωτική εκπαίδευση και το 2% κατέχει διδακτορικό τίτλο.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

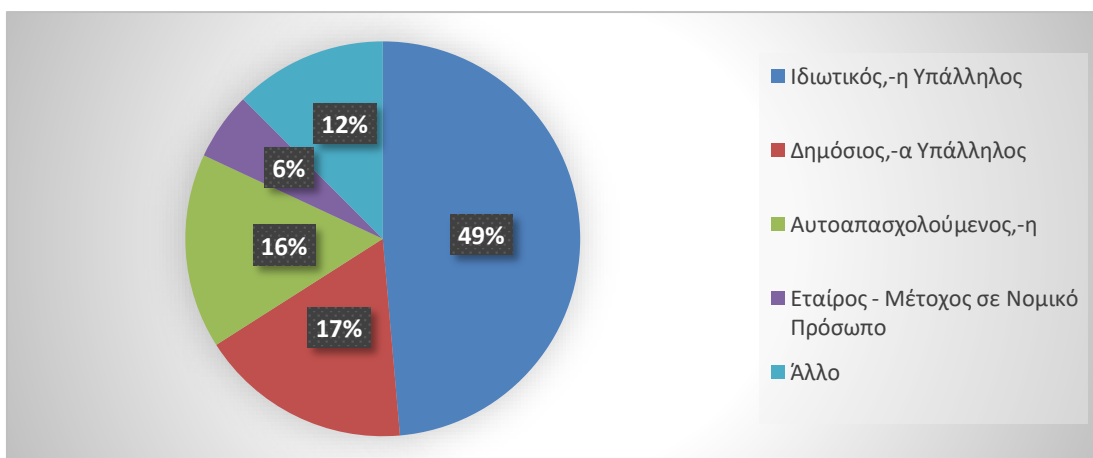

Η δεύτερη ερώτηση του ερωτηματολογίου είναι επίσης γενικού χαρακτήρα «2. Ποια είναι η Επαγγελματική σας Ιδιότητα;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Ιδιωτικός,-η Υπάλληλος	71	49%
Δημόσιος,-α Υπάλληλος	25	17%
Αυτοαπασχολούμενος,-η	23	16%
Εταίρος - Μέτοχος σε Νομικό Πρόσωπο	8	6%
Άλλο	18	12%

Τα στοιχεία που προέκυψαν από την συγκεκριμένη ερώτηση είναι πως το 49% εργάζονται ως ιδιωτικοί υπάλληλοι, το 17% ως δημόσιοι υπάλληλοι, το 16% είναι αυτοαπασχολούμενοι, το 12% δήλωσαν ως απάντηση 'Άλλο' καθώς δεν τους αντιπροσώπευε κάποια από τις υπόλοιπες κατηγορίες και μόλις το 6% είναι εταίροι-μέτοχοι σε κάποιο νομικό πρόσωπο.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

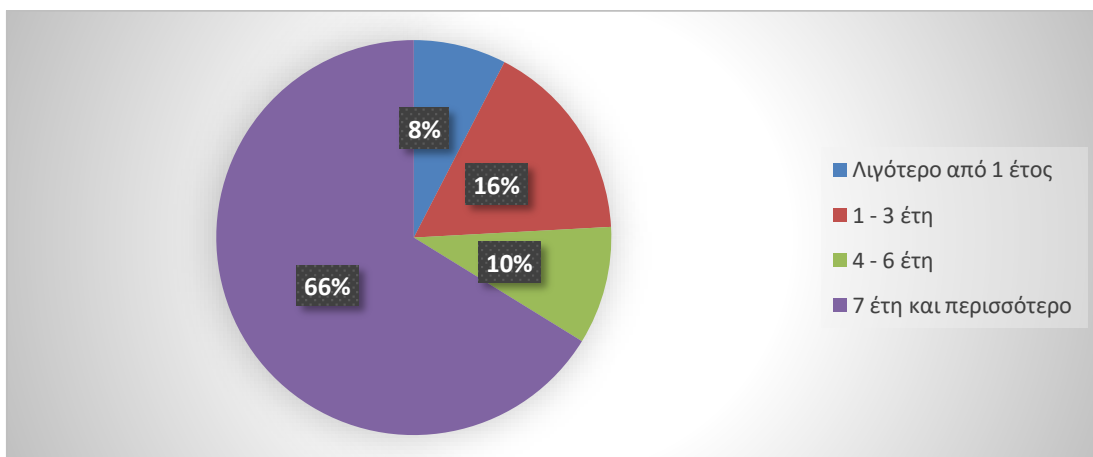

Η τρίτη γενικού χαρακτήρα, ερώτηση του ερωτηματολογίου είναι «3. Ποια είναι η Επαγγελματική σας εμπειρία;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Λιγότερο από 1 έτος	11	8%
1 - 3 έτη	24	16%
4 - 6 έτη	14	10%
7 έτη και περισσότερο	96	66%

Σχετικά με την επαγγελματική του εμπειρία, το 66% απάντησε πως βρίσκεται στην αγορά εργασίας 7 έτη και περισσότερο, το 16% 1-3 έτη, το 10% 4-6 έτη και το 8% λιγότερο από 1 έτος.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

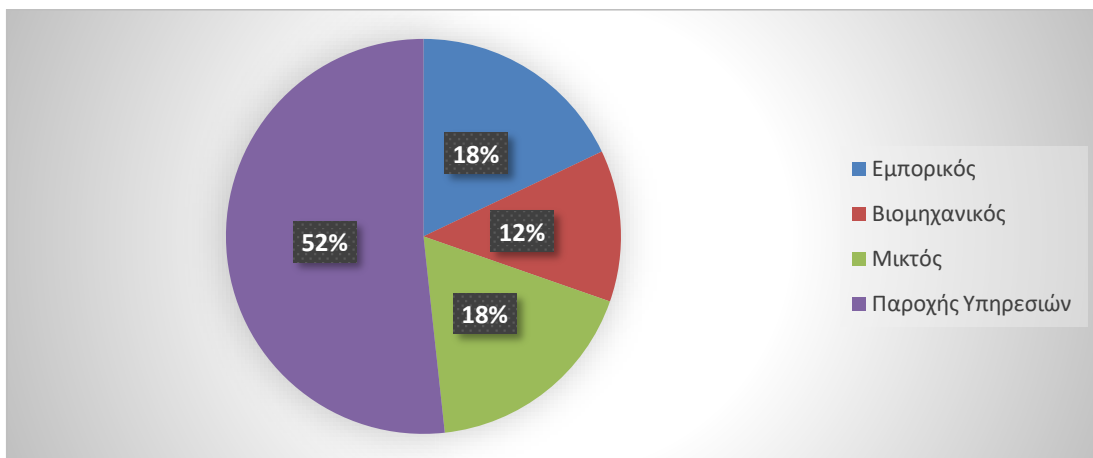

Η τέταρτη ερώτηση του ερωτηματολογίου είναι «4. Σε ποιον κλάδο δραστηριοποιείται η οντότητα - επιχείρηση;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Εμπορικός	26	18%
Βιομηχανικός	18	12%
Μικτός	26	18%
Παροχής Υπηρεσιών	75	52%

Όσον αφορά τον κλάδο που δραστηριοποιείται η οντότητα που εργάζονται, το 52% απάντησε παροχής υπηρεσιών, 18% μικτό, επίσης ποσοστό 18% εμπορικό και 12% βιομηχανικό.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

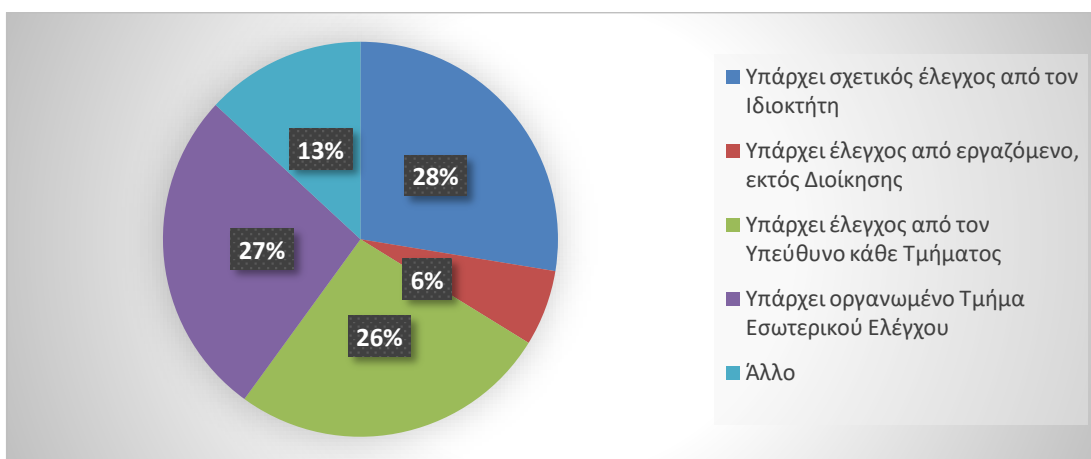
Η πέμπτη ερώτηση είναι «5. Η οντότητα - επιχείρηση που εργάζεστε (σε περίπτωση ανεργίας, η τελευταία σας εργασία), εφαρμόζει έλεγχο στις διαδικασίες της;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Υπάρχει σχετικός έλεγχος από τον Ιδιοκτήτη	40	28%
Υπάρχει έλεγχος από εργαζόμενο, εκτός Διοίκησης	9	6%
Υπάρχει έλεγχος από τον Υπεύθυνο κάθε Τμήματος	38	26%
Υπάρχει οργανωμένο Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου	39	27%
Άλλο	19	13%

Το 28% απάντησε πως υπάρχει σχετικός έλεγχος από τον ιδιοκτήτη, το 27% πως υπάρχει οργανωμένο τμήμα εσωτερικού ελέγχου, το 26% πως υπάρχει έλεγχος από τον υπεύθυνο κάθε τμήματος, το 13% δήλωσαν ως απάντηση ‘Άλλο’ καθώς δεν τους αντιπροσώπευε κάποια από τις υπόλοιπες κατηγορίες και το 6% πως υπάρχει έλεγχος από εργαζόμενο εκτός διοίκησης.

Με βάση τα εξαγόμενα αποτελέσματα της συγκεκριμένης ερώτησης παρατηρείται ότι πλέον στις ελληνικές οντότητες – επιχειρήσεις υφίσταται όλο και περισσότερο έλεγχος των διαδικασιών, ίσως ακόμη σε πρώιμο στάδιο καθώς μόνο το 27% διαθέτει οργανωμένο Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου, κάτι που συμφωνεί και με την έρευνα των Raounas et al. (2021).

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

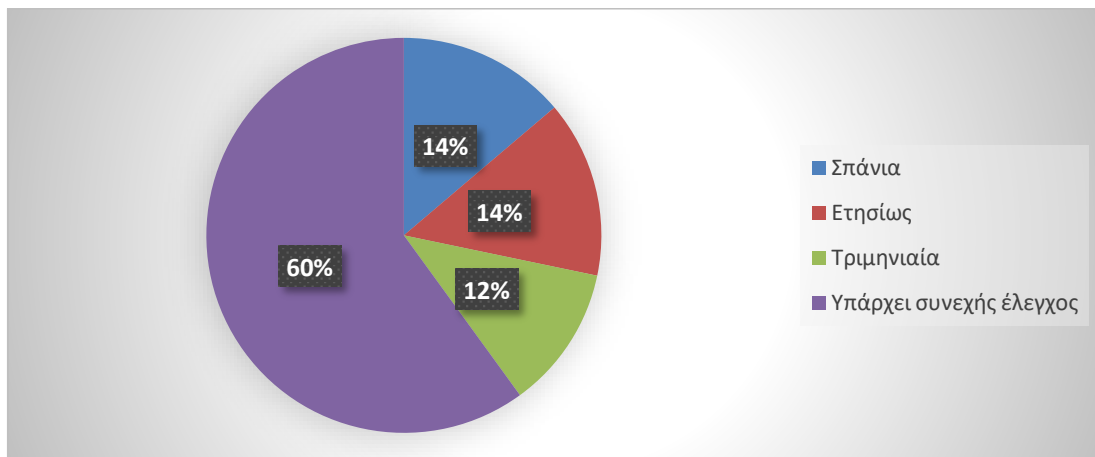
Ως έκτη ερώτηση είναι «6. Πόσο συχνά πραγματοποιείται ο Εσωτερικός Έλεγχος;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Σπάνια	20	14%
Ετησίως	21	14%
Τριμηνιαία	17	12%
Υπάρχει συνεχής έλεγχος	87	60%

Σχετικά με την συχνότητα που πραγματοποιείται ο εσωτερικός έλεγχος το 60% απάντησε πως υπάρχει συνεχής έλεγχος, το 14% ότι γίνεται ετησίως, το 14% σπάνια και το 12% τριμηνιαία.

Επίσης μία ερώτηση που τα αποτελέσματά της συμφωνούν και με την έρευνα των Raoupas et al. (2021) της προηγούμενης, καθώς διαπιστώνεται πως ο έλεγχος σταδιακά τείνει να γίνει συνεχής και συγκεκριμένα το 60% δηλώνει πως ήδη πραγματοποιείται αυτό.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

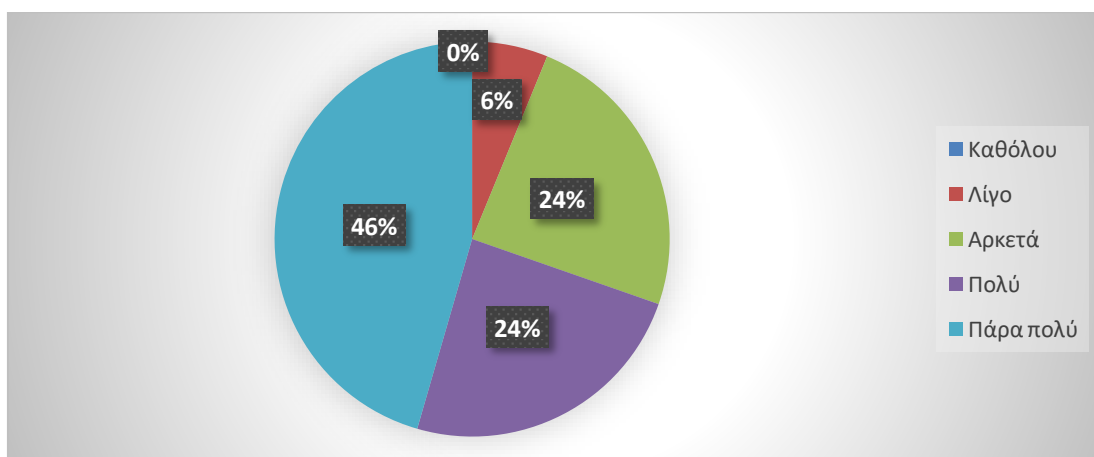
Εβδομη ερώτηση είναι «7. Πόσο σημαντική είναι κατά την γνώμη σας, η ύπαρξη Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου στην οντότητα - επιχείρηση;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Καθόλου	0	0%
Λίγο	9	6%
Αρκετά	35	24%
Πολύ	35	24%
Πάρα πολύ	66	46%

Στην ερώτηση για το πόσο σημαντική είναι η ύπαρξη του τμήματος εσωτερικού ελέγχου στην οντότητα το 46% απάντησε πάρα πολύ, το 24% αρκετά, το 24% πολύ, το 6% λίγο και κανένας δεν απάντησε καθόλου.

Μια διαφορετική ερώτηση από τις προηγούμενες με στόχο να εντοπίσει πόσο σημαντική θεωρούν οι ίδιοι οι εργαζόμενοι το κομμάτι που Εσωτερικού Ελέγχου και συγκεκριμένα την ύπαρξη του οργανωμένου αυτού τμήματος στην επιχείρηση, εξέδωσε ως αποτέλεσμα μια πολύ θετική άποψη των ερωτώμενων με το 46% να το θεωρεί πάρα πολύ σημαντικό αλλά και με 48% (24%+24%) να έχουν επίσης θετική στάση. Σχετική έρευνα των Raounas et al. (2021).

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

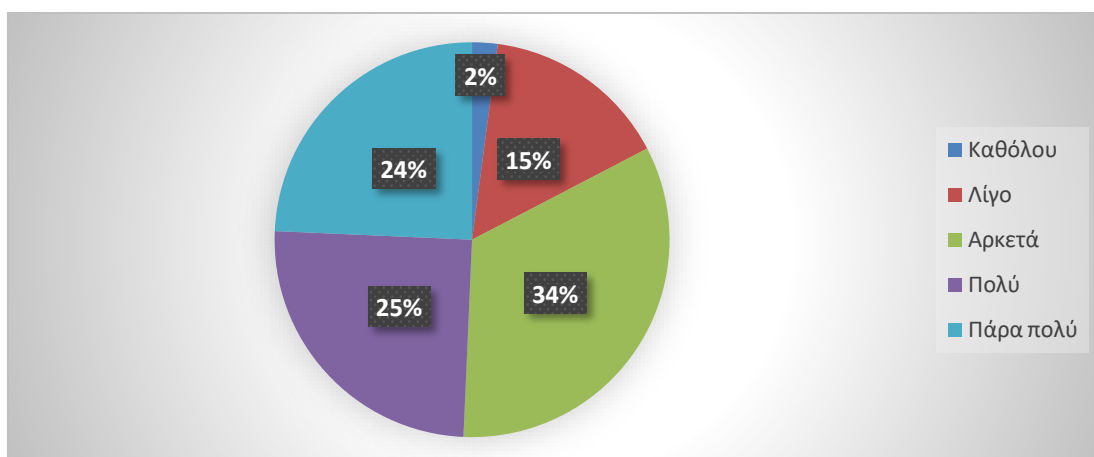
Στην όγδοη ερώτηση υπάρχει ένα πλέγμα από υποερωτήσεις όπου είναι «8α. Ο Εσωτερικός Έλεγχος που ασκείται στην οντότητα - επιχείρηση συνεισφέρει στην συμμόρφωση με την σχετική νομοθεσία;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Καθόλου	3	2%
Λίγο	22	15%
Αρκετά	49	34%
Πολύ	36	25%
Πάρα πολύ	35	24%

Σχετικά με την συνεισφορά του εσωτερικού ελέγχου στην συμμόρφωση με την σχετική νομοθεσία το 34% απάντησε αρκετά, το 25% πολύ, το 24% πάρα πολύ, το 15% λίγο και το 2% καθόλου.

Στην συγκεκριμένη ερώτηση παρατηρούνται απαντήσεις που είναι θετικές ως προς την συνεισφορά του εσωτερικού ελέγχου σχετικά με την συμμόρφωση της νομοθεσίας, με βάση την έρευνα των Lee et al. (2021), που διαπίστωσε πως υπάρχει θετική σχέση μεταξύ αυστηρότητας κριτηρίων ελέγχου και δημιουργίας αξίας της οντότητας, κάτι που προϋποθέτει και συμμόρφωση με την σχετική νομοθεσία.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

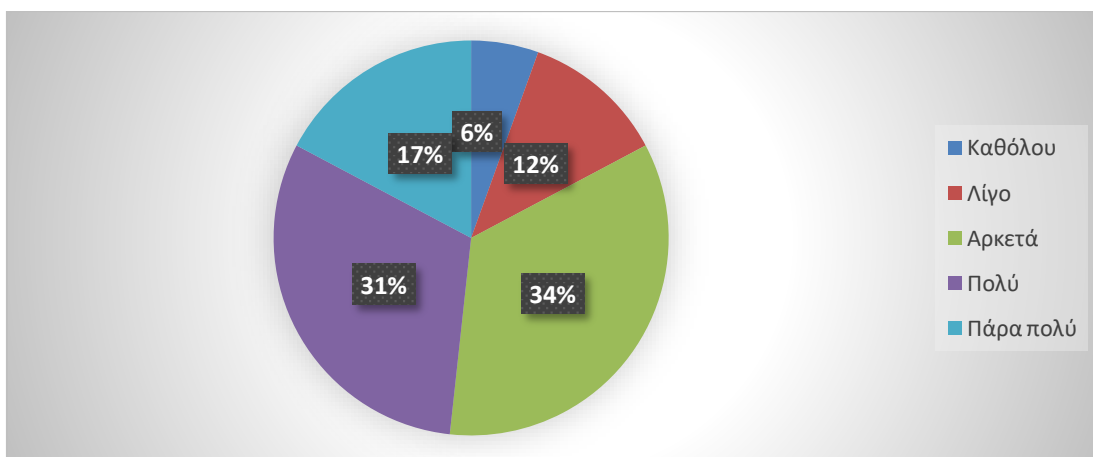
Δεύτερη υποερώτηση της όγδοης ερώτησης είναι «8β. Ο Εσωτερικός Έλεγχος που ασκείται στην οντότητα - επιχείρηση συνεισφέρει στην προστιθέμενη αξία της οντότητας – επιχείρησης;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Καθόλου	8	6%
Λίγο	17	12%
Αρκετά	50	34%
Πολύ	45	31%
Πάρα πολύ	25	17%

Σχετικά με την συνεισφορά του εσωτερικού ελέγχου στην προστιθέμενη αξία της οντότητας το 34% απάντησε αρκετά, το 31% πολύ, το 17% πάρα πολύ, το 12% λίγο και το 6% καθόλου.

Επίσης μία ερώτηση που τα αποτελέσματά της συμφωνούν και με την έρευνα των Lee et al. (2021), της προηγούμενης, καθώς διαπιστώνεται πως ποσοστό 17% συμφωνεί απόλυτα με την συσχέτιση εσωτερικού ελέγχου και προστιθέμενης αξίας αλλά και το 65% (31%+34%) έχει θετική στάση.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

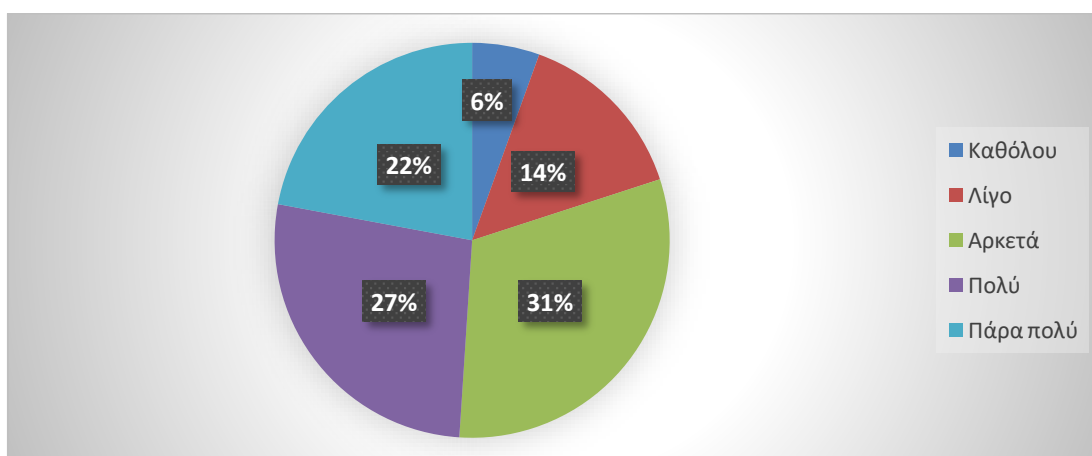
Ως τρίτη υποερώτηση της όγδοης ερώτησης είναι «8γ. Ο Εσωτερικός Έλεγχος που ασκείται στην οντότητα - επιχείρηση συνεισφέρει στις λογιστικές διαδικασίες της οντότητας – επιχείρησης;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Καθόλου	8	6%
Λίγο	21	14%
Αρκετά	45	31%
Πολύ	39	27%
Πάρα πολύ	32	22%

Σχετικά με την συνεισφορά του εσωτερικού ελέγχου στις λογιστικές διαδικασίες της οντότητας το 31% απάντησε αρκετά, το 27% πολύ, το 22% πάρα πολύ, το 14% λίγο και το 6% καθόλου.

Άλλη μία ερώτηση που ως αποτέλεσμα έφερε την θετική σχέση εσωτερικού ελέγχου και συνεισφορά αυτού στις λογιστικές διαδικασίες της οντότητας κάτι που φανερώνει πως ο ποιοτικός και αυστηρός εσωτερικός έλεγχος επιφέρει ορθές λογιστικές διαδικασίες και κατ' επέκταση προσθέτει αξία αλλά και αξιοπιστία στην οντότητα.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

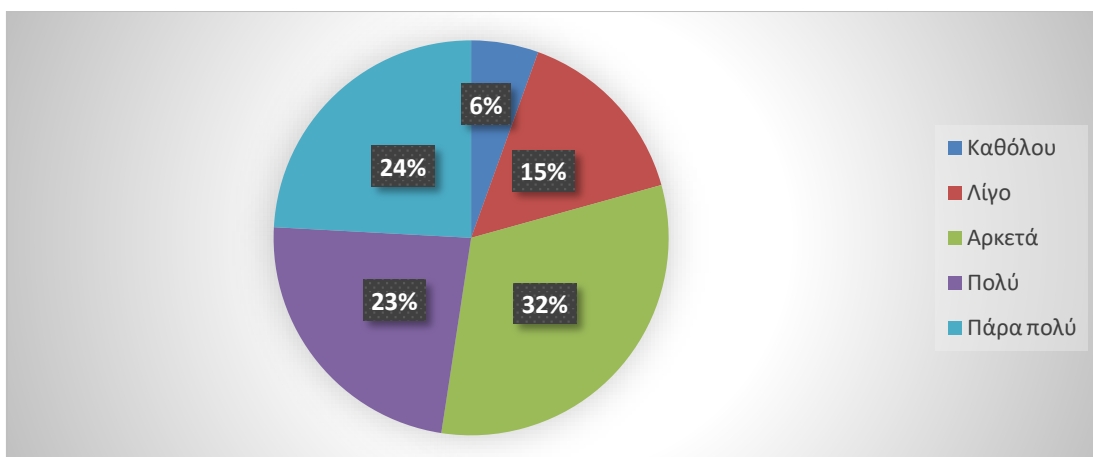
Τέταρτη υποερώτηση της όγδοης ερώτησης είναι «8δ. Ο Εσωτερικός Έλεγχος που ασκείται στην οντότητα - επιχείρηση συνεισφέρει στις φορολογικές διαδικασίες της οντότητας – επιχείρησης;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Καθόλου	8	6%
Λίγο	22	15%
Αρκετά	46	32%
Πολύ	34	23%
Πάρα πολύ	35	24%

Σχετικά με την συνεισφορά του εσωτερικού ελέγχου στις φορολογικές διαδικασίες της οντότητας το 32% απάντησε αρκετά, το 24% πάρα πολύ, το 23% πολύ, το 15% λίγο και το 6% καθόλου.

Επίσης μία ερώτηση που τα αποτελέσματά της συμφωνούν και σχετίζονται με την προηγούμενη, με το 24% να έχει πολύ θετική στάση και το 55% (23%+32%) θετική.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

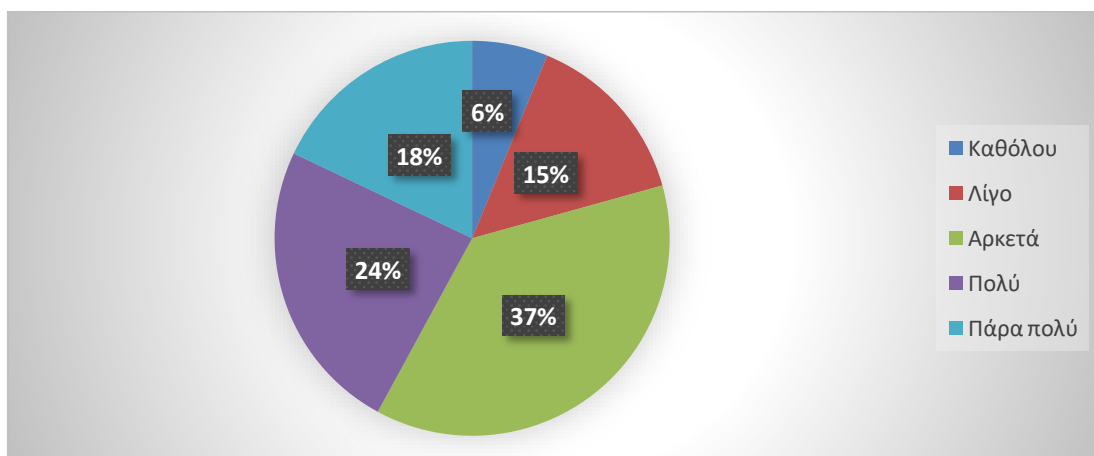
Πέμπτη υποερώτηση της όγδοης ερώτησης είναι «8ε. Ο Εσωτερικός Έλεγχος που ασκείται στην οντότητα - επιχείρηση συνεισφέρει στην Εταιρική Διακυβέρνηση της οντότητας – επιχείρησης;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Καθόλου	9	6%
Λίγο	21	15%
Αρκετά	54	37%
Πολύ	35	24%
Πάρα πολύ	26	18%

Σχετικά με την συνεισφορά του εσωτερικού ελέγχου στην εταιρική διακυβέρνηση το 37% απάντησε αρκετά, το 24% πολύ, το 18% πάρα πολύ, το 15% λίγο και το 6% καθόλου.

Άλλη μία ερώτηση που τα αποτελέσματά της δηλώνουν θετική σχέση μεταξύ εσωτερικού ελέγχου και συνεισφοράς αυτού στην Εταιρική Διακυβέρνηση κάτι που θεωρείται αξιοσημείωτο καθώς δεν προκύπτει κάτι αντίστοιχο από τις έρευνες που μελετήθηκαν.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

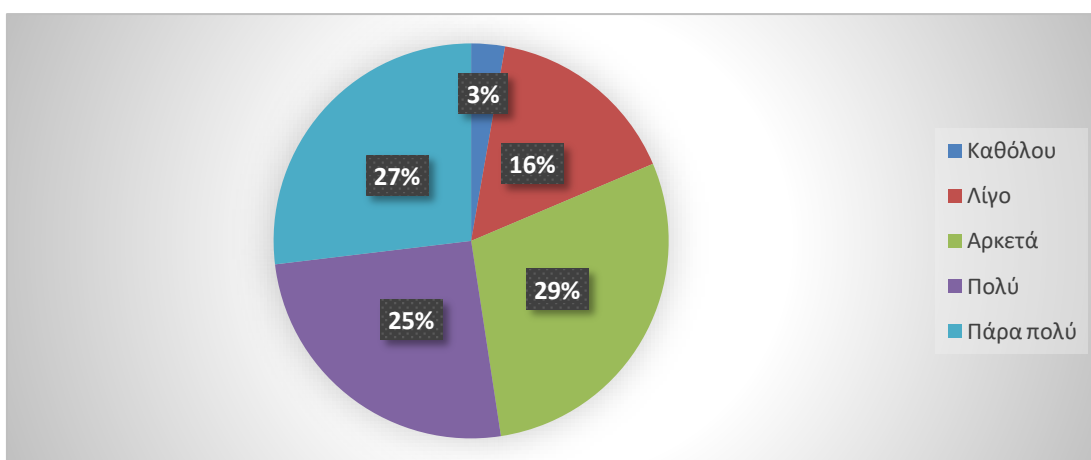
Ως έκτη υποερώτηση της όγδοης ερώτησης είναι « 8στ. Ο Εσωτερικός Έλεγχος που ασκείται στην οντότητα - επιχείρηση συνεισφέρει στην πρόληψη δυσμενών συνθηκών που πιθανόν να προκύψουν στην οντότητα – επιχείρηση;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Καθόλου	4	3%
Λίγο	23	16%
Αρκετά	42	29%
Πολύ	37	25%
Πάρα πολύ	39	27%

Σχετικά με την συνεισφορά του εσωτερικού ελέγχου στην πρόληψη δυσμενών συνθηκών για την οντότητα το 29% απάντησε αρκετά, το 27% πάρα πολύ, το 25% πολύ, το 16% λίγο και το 3% καθόλου.

Στην συγκεκριμένη ερώτηση παρατηρείται εξίσου θετική στάση των ερωτώμενων όσον αφορά την συνεισφορά του εσωτερικού ελέγχου στην πρόληψη δυσμενών συνθηκών για την οντότητα κάτι που συμφωνεί και με την έρευνα των Lois et al. (2021), που εξήγαγε ως ένα εκ των αποτελεσμάτων της, τον σημαντικό ρόλο της εκπαίδευσης της επιτροπής ελεγκτών σε θέματα διαχείρισης κινδύνου.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

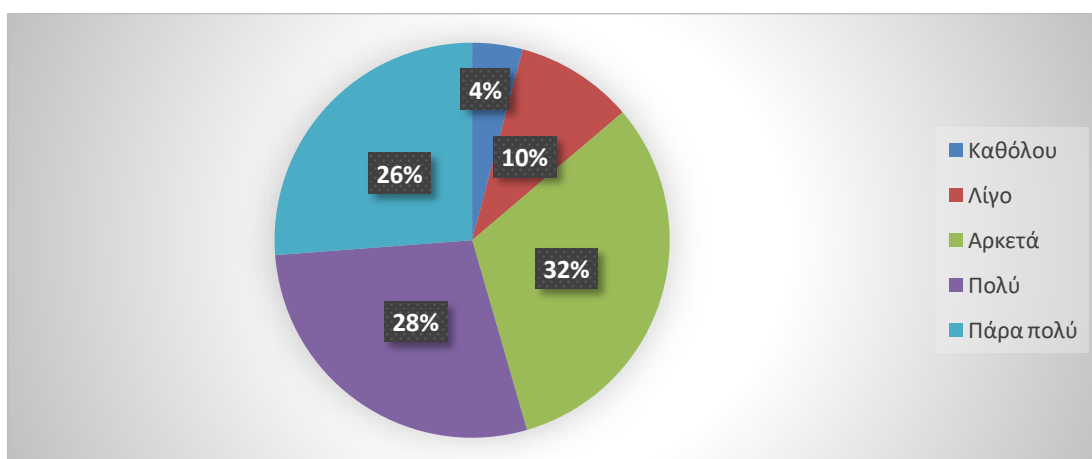
Ως έβδομη και τελευταία υποερώτηση της όγδοης ερώτησης είναι «8ζ. Ο Εσωτερικός Έλεγχος που ασκείται στην οντότητα - επιχείρηση συνεισφέρει στην αποφυγή δυσμενών συνθηκών που έχουν προκύψει στην οντότητα – επιχείρηση;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Καθόλου	6	4%
Λίγο	14	10%
Αρκετά	46	32%
Πολύ	41	28%
Πάρα πολύ	38	26%

Σχετικά με την συνεισφορά του εσωτερικού ελέγχου στην αποφυγή δυσμενών συνθηκών για την οντότητα το 32% απάντησε αρκετά, το 28% πολύ, το 26% πάρα πολύ, το 10% λίγο και το 4% καθόλου.

Επίσης μία ερώτηση που τα αποτελέσματά της συμφωνούν και με την έρευνα των Lois et al. (2021), της προηγούμενης, καθώς διαπιστώνεται η σημαντικότητα του ρόλου της εκπαίδευσης της επιτροπής ελεγκτών σε θέματα διαχείρισης κινδύνου.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

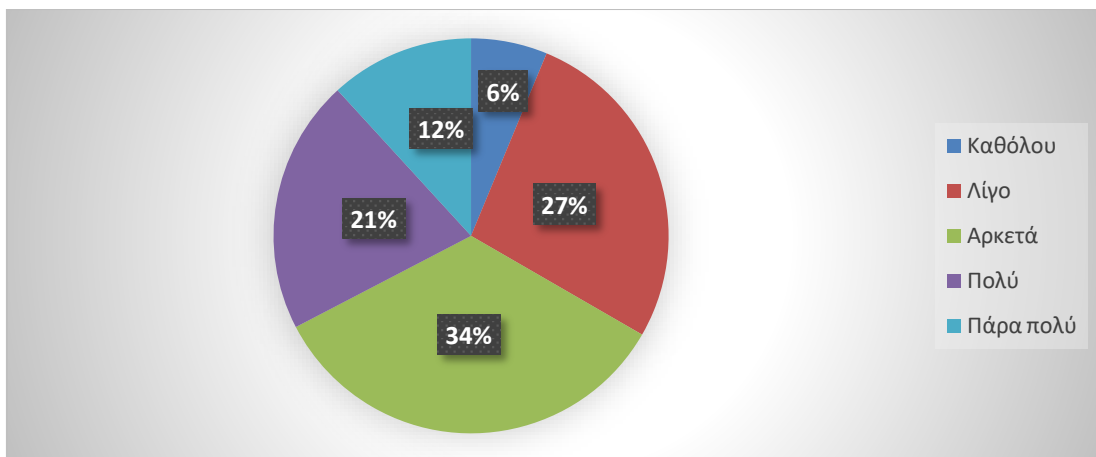
Ένατη ερώτηση είναι «9. Υπάρχει στην οντότητα - επιχείρηση μια τυποποιημένη διαδικασία εκτίμησης κινδύνου;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Καθόλου	9	6%
Λίγο	39	27%
Αρκετά	49	34%
Πολύ	31	21%
Πάρα πολύ	17	12%

Στην ερώτηση για την ύπαρξη τυποποιημένης διαδικασίας στην οντότητα το 34% απάντησε αρκετά, το 27% λίγο, το 21% πολύ, το 12% πάρα πολύ και το 6% καθόλου.

Με βάση την έρευνα του Abidin (2017), προκύπτει το γεγονός πως ένα τυποποιημένο σύστημα ελέγχων προωθεί μια ισχυρότερη νοοτροπία σχετικά με την συνειδητοποίηση του κινδύνου κάτι που με βάση τις απαντήσεις της ερώτησης δεν φαίνεται να εφαρμόζουν ακόμα οι ελληνικές επιχειρήσεις.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

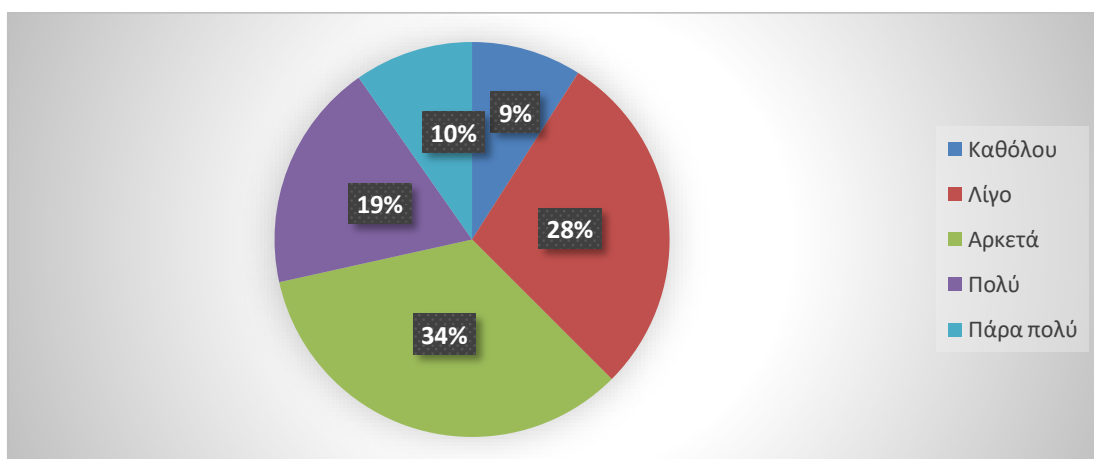
Ως δέκατη ερώτηση είναι «10. Υπάρχουν στην οντότητα - επιχείρηση καθορισμένα επίπεδα κινδύνου;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Καθόλου	13	9%
Λίγο	41	28%
Αρκετά	50	34%
Πολύ	27	19%
Πάρα πολύ	14	10%

Όσον αφορά την ύπαρξη καθορισμένων επιπέδων κινδύνου το 34% απάντησε πως υπάρχουν αρκετά καθορισμένα, το 28% λίγο, το 19% πολύ, το 10% πάρα πολύ και 9% καθόλου.

Άλλη μία ερώτηση που βασίστηκε στην έρευνα του Abidin (2017) και τα αποτελέσματα της είναι πανομοιότυπα με την προηγούμενη καθώς διαπιστώνεται πως δεν φαίνεται να έχει ακόμη εφαρμογή η μέθοδος των καθορισμένων επιπέδων κινδύνου στις ελληνικές επιχειρήσεις.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

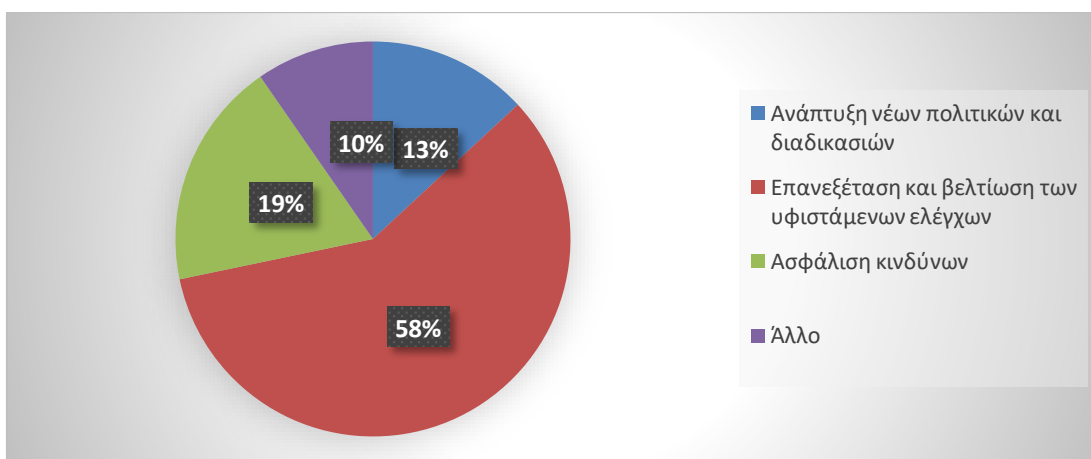
Ενδέκατη ερώτηση είναι «11. Ποιες από τις παρακάτω μεθόδους χρησιμοποιεί η οντότητα - επιχείρηση, για την αντιμετώπιση και αποφυγή των εντοπισμένων κινδύνων;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Ανάπτυξη νέων πολιτικών και διαδικασιών	19	13%
Επανεξέταση και βελτίωση των υφιστάμενων ελέγχων	85	58%
Ασφάλιση κινδύνων	27	19%
Άλλο	14	10%

Το 58% απάντησε πως από την οντότητα επιλέγεται ως μέθοδος αντιμετώπισης κινδύνων η επανεξέταση και βελτίωση των υφιστάμενων ελέγχων, το 19% η ασφάλιση κινδύνων, το 13% ανάπτυξη νέων πολιτικών και διαδικασιών και το 10% δήλωσαν ως απάντηση ‘Άλλο’ καθώς δεν τους αντιπροσώπευε κάποια από τις υπόλοιπες κατηγορίες.

Μια διαφορετική ερώτηση με στόχο να εντοπίσει ποιες είναι οι κύριες μέθοδοι αντιμετώπισης κινδύνων στις ελληνικές επιχειρήσεις φέρνει στο φως τα παραπάνω αποτελέσματα που αποκαλύπτουν πως οι εν λόγω επιχειρήσεις φαίνεται να προτιμούν με μεγάλη διαφορά την επανεξέταση και βελτίωση των υφιστάμενων ελέγχων και όχι κάποια μέθοδο με περισσότερο ρίσκο και πιο πρωτοποριακές πολιτικές.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

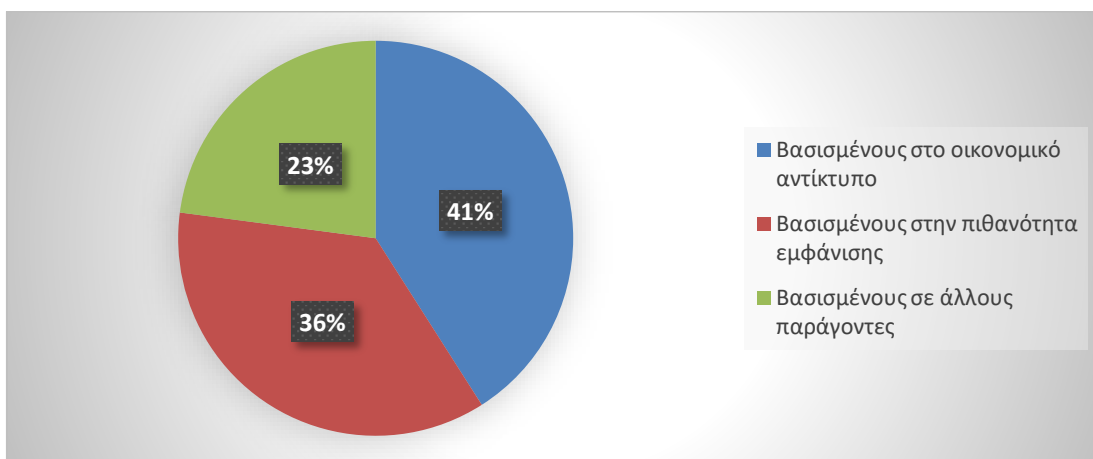
Δωδέκατη ερώτηση είναι «12. Πως κατατάσσει η οντότητα - επιχείρηση τους εντοπισμένους κινδύνους κατά την διάρκεια των Εσωτερικών Ελέγχων;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Βασισμένους στο οικονομικό αντίκτυπο	59	41%
Βασισμένους στην πιθανότητα εμφάνισης	53	36%
Βασισμένους σε άλλους παράγοντες	33	23%

Σε σχέση με την κατάταξη των κινδύνων κατά την διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου οι απαντήσεις είναι 41% βασισμένοι στο οικονομικό αντίκτυπο, 36% βασισμένοι στην πιθανότητα εμφάνισης και 23% βασισμένοι σε άλλους παράγοντες.

Επίσης μια διαφορετική ερώτηση με στόχο να εντοπίσει ποιο είναι το βασικό κριτήριο που μια ελληνική επιχείρηση κατατάσσει τους εντοπισμένους κινδύνους, αποκάλυψε πως σημαντικότερα κριτήρια είναι αρχικά το οικονομικό αντίκτυπο που θα έχει ο εν λόγω κίνδυνος στην επιχείρηση και έπειτα η πιθανότητα αυτού του κινδύνου να εμφανιστεί ξανά.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

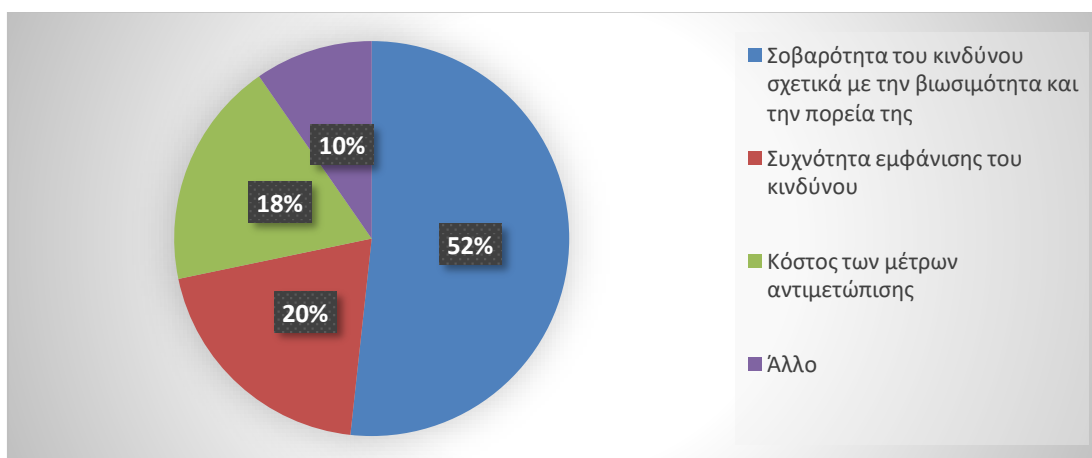
Ως δέκατη τρίτη ερώτηση είναι «13. Ποιο είναι το κύριο κριτήριο προτεραιότητας που χρησιμοποιεί η οντότητα - επιχείρηση για την επιλογή μέτρων αντιμετώπισης κινδύνων;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Σοβαρότητα του κινδύνου σχετικά με την βιωσιμότητα και την πορεία της	75	52%
Συχνότητα εμφάνισης του κινδύνου	29	20%
Κόστος των μέτρων αντιμετώπισης	27	18%
Άλλο	14	10%

Σχετικά με τα κριτήρια προτεραιότητας που χρησιμοποιεί η οντότητα για την επιλογή μέτρων αντιμετώπισης το 52% απάντησε με βάση την σοβαρότητα του κινδύνου σχετικά με την βιωσιμότητα και την πορεία της, το 20% συχνότητα εμφάνισης του κινδύνου, το 19% κόστος των μέτρων αντιμετώπισης και 10% δήλωσαν ως απάντηση ‘Άλλο’ καθώς δεν τους αντιπροσώπευε κάποια από τις υπόλοιπες κατηγορίες.

Όσον αφορά το κύριο κριτήριο προτεραιότητας που χρησιμοποιεί μία ελληνική επιχείρηση όταν βρίσκεται σε κίνδυνο είναι με διαφορά η σοβαρότητα του κινδύνου σχετικά με την βιωσιμότητα της.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

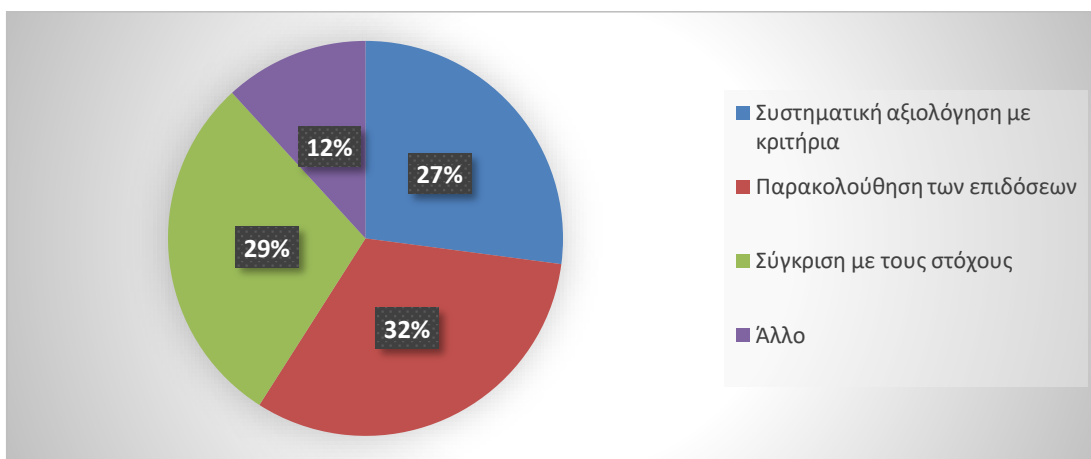
Δέκατη τέταρτη ερώτηση είναι «14. Πως αξιολογεί η οντότητα - επιχείρηση την αποτελεσματικότητα των μέτρων αντιμετώπισης κινδύνων;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Συστηματική αξιολόγηση με κριτήρια	40	27%
Παρακολούθηση των επιδόσεων	46	32%
Σύγκριση με τους στόχους	42	29%
Άλλο	17	12%

Σχετικά με τους τρόπους που αξιολογεί η οντότητα την αποτελεσματικότητα των μέτρων αντιμετώπισης κινδύνων το 32% απάντησε παρακολούθηση των επιδόσεων, το 29% σύγκριση με τους στόχους, το 27% συστηματική αξιολόγηση με κριτήρια και το 12% δήλωσαν ως απάντηση ‘Άλλο’ καθώς δεν τους αντιπροσώπευε κάποια από τις υπόλοιπες κατηγορίες.

Η συγκεκριμένη ερώτηση βασίστηκε στην έρευνα του Abidin (2017) από την οποία όπως προαναφέρθηκε προκύπτει το γεγονός πως ένα τυποποιημένο σύστημα ελέγχων προωθεί μια ισχυρότερη νοοτροπία σχετικά με την συνειδητοποίηση του κινδύνου κάτι που βασιζόμενοι στις απαντήσεις της ερώτησης δεν προκύπτει να εφαρμόζουν ακόμα οι ελληνικές επιχειρήσεις καθώς μόνο το 27% εφαρμόζει συστηματική αξιολόγηση με τυποποιημένα κριτήρια.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

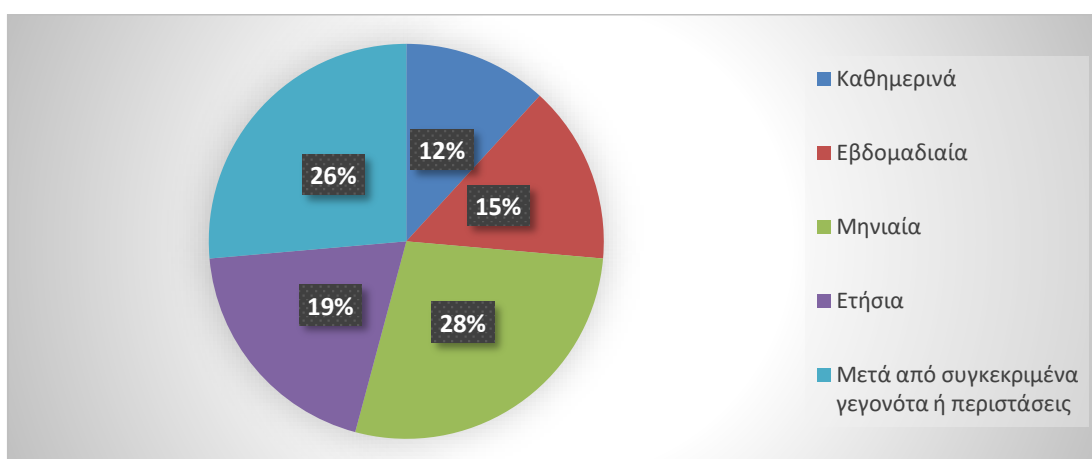
Ως δέκατη πέμπτη ερώτηση είναι «15. Ποια είναι η συχνότητα αναφοράς των δραστηριοτήτων αξιολόγησης στην ανώτατη διοίκηση ή στο ΔΣ;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Καθημερινά	17	12%
Εβδομαδιαία	21	15%
Μηνιαία	41	28%
Ετήσια	28	19%
Μετά από συγκεκριμένα γεγονότα ή περιστάσεις	38	26%

Το 28% απάντησε ότι αναφέρονται μηνιαία στην ανώτατη διοίκηση οι δραστηριότητες αξιολόγησης, το 26% μετά από συγκεκριμένα γεγονότα ή περιστάσεις, το 19% ετήσια, το 15% εβδομαδιαία και το 12% καθημερινά.

Η ερώτηση αυτή βασίστηκε στην έρευνα των Zeng et al. (2020), από την οποία προκύπτει πως τα φαινόμενα εταιρικής απάτης περιορίζονται σημαντικά, έως και εξαλείφονται λόγω της βελτίωσης του επιπέδου του ελέγχου, μέσω της αυξημένης εποπτικής ικανότητας των εσωτερικών ελεγκτών και της τακτικής μελέτης αυτών, κάτι που δεν φαίνεται να εφαρμόζεται ακόμα στις ελληνικές επιχειρήσεις.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

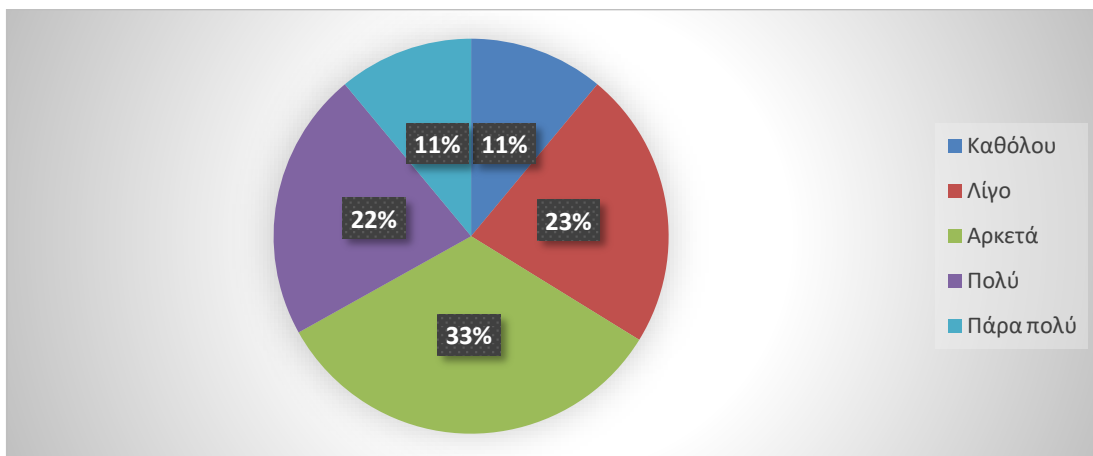
Στην δέκατη έκτη ερώτηση υπάρχει ένα πλέγμα από υποερωτήσεις όπου είναι «16α. Οι μεταβολές του εξωτερικού περιβάλλοντος επηρεάζουν τα αποτελέσματα του Εσωτερικού Ελέγχου;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Καθόλου	16	11%
Λίγο	33	23%
Αρκετά	48	33%
Πολύ	32	22%
Πάρα πολύ	16	11%

Όσον αφορά την επιρροή που μπορεί να επιφέρουν οι μεταβολές του εξωτερικού περιβάλλοντος στα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου το 33% απάντησε αρκετά, το 23% λίγο, το 22% πολύ, το 11% πάρα πολύ και το ίδιο ποσοστό 11% καθόλου.

Από την έρευνα των Ismael and Roberts (2018) προκύπτει πως ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένα χρήσιμο εργαλείο εταιρικής διακυβέρνησης, καθώς και μέσο παρακολούθησης της αποτελεσματικότητας κάτι που σχετίζεται άμεσα με το εξωτερικό περιβάλλον. Αλλά και από την μελέτη των Lois et al. (2021) η οποία τονίζει την σημασία της διαρκούς εκπαίδευσης του ανθρωπίνου δυναμικού σχετικά με την διαχείριση κινδύνων, καθώς το εξωτερικό περιβάλλον είναι αυτό που επιφέρει τις περισσότερες και συχνότερες μεταβολές σε μια επιχείρηση. Παρόλα αυτά οι απαντήσεις της συγκεκριμένης ερώτησης φαίνονται να είναι ουδέτερες σχετικά με το κατά πόσο οι μεταβολές του εξωτερικού περιβάλλοντος επηρεάζουν τα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

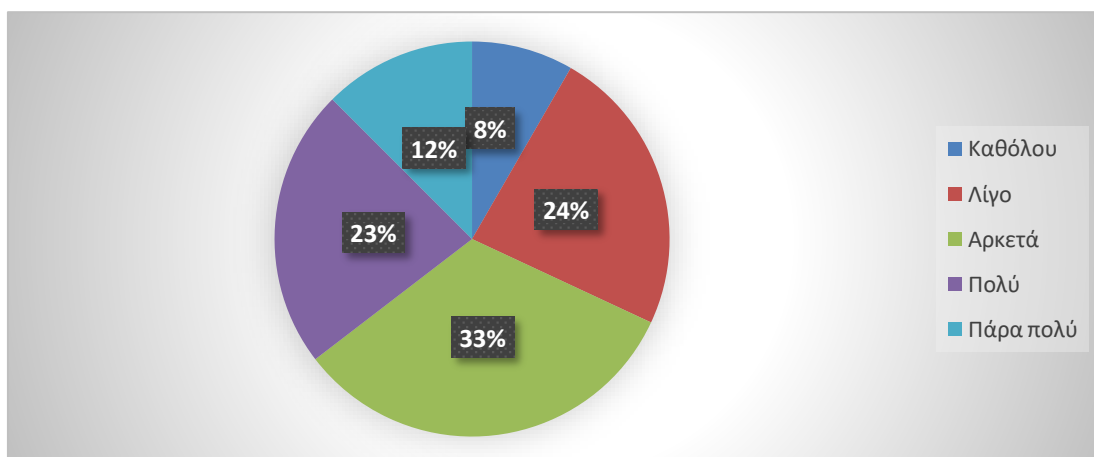
Ως δεύτερη και τελευταία υποερώτηση της δέκατης έκτης ερώτησης είναι «16β. Οι μεταβολές του εξωτερικού περιβάλλοντος επηρεάζουν τα σχέδια διαχείρισης κινδύνου;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Καθόλου	12	8%
Λίγο	34	24%
Αρκετά	48	33%
Πολύ	33	23%
Πάρα πολύ	18	12%

Όσον αφορά την επιρροή που μπορεί να επιφέρουν οι μεταβολές του εξωτερικού περιβάλλοντος στα σχέδια διαχείρισης κινδύνου το 33% απάντησε αρκετά, το 24% λίγο, το 23% πολύ, το 12% πάρα πολύ και το 8% καθόλου.

Επίσης μία ερώτηση που βασίστηκε στις έρευνες των Ismael and Roberts (2018) αλλά και των Lois et al. (2021), της προηγούμενης ερώτησης και προκύπτουν πανομοιότυπα αποτελέσματα με μία κάπως πιο θετική σχέση ανάμεσα στις μεταβολές του εξωτερικού περιβάλλοντος και την επιρροή αυτών στα σχέδια διαχείρισης κινδύνου.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Ως δέκατη έβδομη ερώτηση είναι «17. Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές έχουν πλήρη ανεξαρτησία στην διεκπεραίωση του έργου τους;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Καθόλου	6	4%
Λίγο	32	22%
Αρκετά	54	37%
Πολύ	33	23%
Πάρα πολύ	20	14%

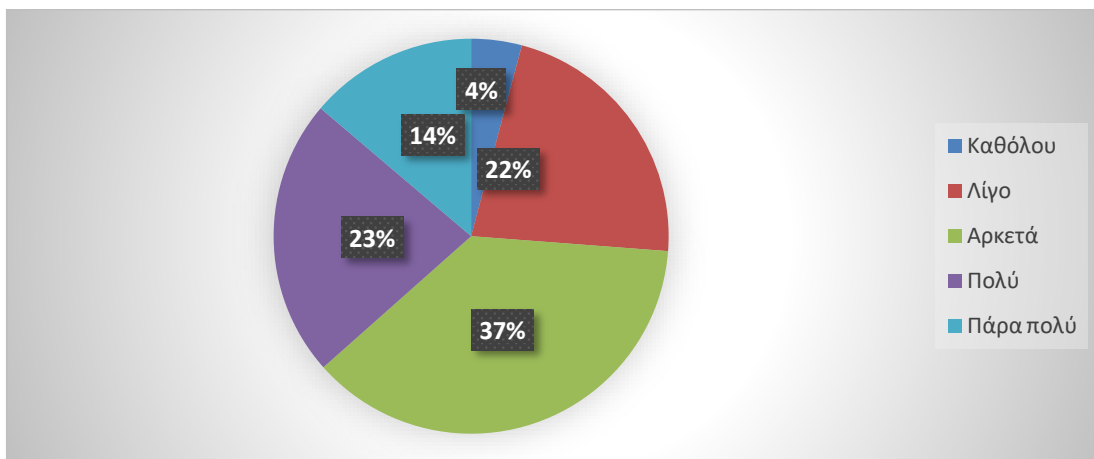
Το 37% των ερωτηθέντων στην ερώτηση αν οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν πλήρη ανεξαρτησία στην διεκπεραίωση του έργου τους απάντησαν αρκετά, το 23% πολύ και το ίδιο ποσοστό 22% λίγο, το 14% πάρα πολύ και το 4% καθόλου.

Σύμφωνα με τους Cohen and Sayag (2010), οι οποίοι μελέτησαν 108 οντότητες του Ισραήλ, προκύπτει ως αποτέλεσμα πως ο σημαντικότερος παράγοντας είναι η υποστήριξη της διοίκησης στον εσωτερικό έλεγχο καθώς και την ανεξαρτησία που αυτή του παρέχει.

Κάτι αντίστοιχο προκύπτει και από τους Drogalas et al. (2015) όπου αναφέρεται ως αποτέλεσμα της έρευνας η πολύ σημαντική συμβολή της ανεξαρτησίας των εσωτερικών ελεγκτών σχετικά με την αποτελεσματικότητα του ελέγχου αλλά και η υποστήριξη αυτών από την διοίκηση.

Αυτή η θετική σχέση της ανεξαρτησίας των εσωτερικών ελεγκτών φαίνεται να προκύπτει και από τις απαντήσεις της ερώτησης.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

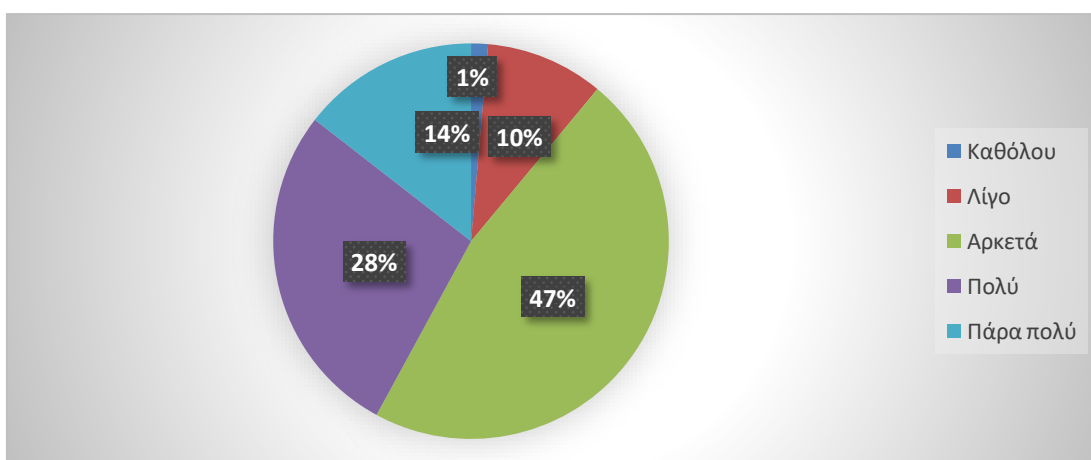
Ως δέκατη όγδοη και τελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου είναι «18. Οι προτάσεις του Εσωτερικού Ελέγχου γίνονται αποδεκτές και υιοθετούνται από τα υπόλοιπα τμήματα του οργανισμού και το ΔΣ;» και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Επιλογές	Απαντήσεις	Ποσοστά
Καθόλου	2	1%
Λίγο	14	10%
Αρκετά	68	47%
Πολύ	40	28%
Πάρα πολύ	21	14%

Σχετικά με την αποδοχή αλλά και την υιοθέτηση των προτάσεων των εσωτερικών ελεγκτών από τα υπόλοιπα τμήματα και την διοίκηση το 47% απάντησε αρκετά, το 28% πολύ, το 14% πάρα πολύ, το 10% λίγο και το 1% καθόλου.

Επίσης μία ερώτηση που βασίστηκε στις έρευνες των Cohen and Sayag (2010), αλλά και των Drogalas et al. (2015), της προηγούμενης ερώτησης, είναι αυτή που σχετίζεται με την αποδοχή και την υιοθέτηση των προτάσεων του εσωτερικού ελέγχου από την διοίκηση αλλά και τα υπόλοιπα τμήματα που με βάση τις απαντήσεις φαίνεται και εδώ μια θετική σχέση.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Συμπεράσματα

Διανύοντας μια εποχή γεμάτη συνεχείς αλλαγές σε όλους τους επιστημονικούς κλάδους αλλά και πολλούς κινδύνους να εγκυμονούνται είναι φανερό πόσο σημαντική είναι πλέον η διαχείριση κινδύνων κυρίως για τις οντότητες – επιχειρήσεις, οι οποίες είναι και αυτές που εξελίσσουν την κοινωνία αλλά και την οικονομία κάθε χώρας. με γνώμονα λοιπόν αυτό επιλέχθηκε το θέμα της παρούσας εργασίας και έπειτα από μελέτη ερευνών αλλά και έρευνα μέσω ερωτηματολογίων έφτασε στο τέλος της.

Ολοκληρώνοντας λοιπόν αυτήν την έρευνα που βασίστηκε στην σημαντική συμβολή που έχει ο εσωτερικός έλεγχος στην διαχείριση των κινδύνων που θα κληθεί να αντιμετωπίσει μια οντότητα – επιχείρηση κατά τον κύκλο ζωής της αλλά και στην πορεία της γενικότερα, τα αποτελέσματα που προέκυψαν ήταν αντίστοιχα και των ερευνών που έχουν κάνει σημαντικοί επιστήμονες του κλάδου.

Κατόπιν της ανάλυσης του ερωτηματολογίου, το οποίο μοιράστηκε σε ευρύ φάσμα παραγωγικών ατόμων, αλλά και της μελέτης των σχετικών ερευνών εξάγονται τα κάτωθι αποτελέσματα.

Τα αποτελέσματα αυτά λοιπόν προβάλλουν μια θετική σχέση ανάμεσα στον εσωτερικό έλεγχο και την πορεία, διαβίωση της οντότητας – επιχείρησης. Πιο συγκεκριμένα προέκυψε πως ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει σε πολλούς τομείς της επιχείρησης όπως στις λογιστικές και φορολογικές διαδικασίες, στην Εταιρική Διακυβέρνηση αλλά και στην συμμόρφωση της οντότητας – επιχείρησης με την νομοθεσία, σύνολο πραγμάτων που κάνει την θέση της ισχυρή και το ‘πρόσωπό’ της αξιόπιστο στους ενδιαφερόμενους επενδυτές αλλά και στους ήδη υπάρχοντες μετόχους.

Επίσης θετική είναι και η σχέση που προκύπτει μεταξύ εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων και συγκεκριμένα ο συνεχής, μεθοδικός και ανεξάρτητος από την διοίκηση εσωτερικός έλεγχος είναι αυτός που μπορεί να συμβάλλει σημαντικά στην διαχείριση και αποφυγή κινδύνων. Τομέας που επιβάλλεται όμως να εξελιχθεί, καθώς από όσα προέκυψαν μέσω ερευνών φανερώνει ακόμα πως δεν έχει υιοθετήσει πρακτικές των υπόλοιπων εξελιγμένων χωρών, είναι αυτός της τυποποίησης της διαδικασίας αξιολόγησης κινδύνων.

Βιβλιογραφία

Ελληνική Βιβλιογραφία

1. Δρογαλάς Γ., Φωτιάδης, Θ. και Σουμπενιώτης, Δ. (2005). «Εννοιολογικό Πλαίσιο Εσωτερικού Ελέγχου: Θεωρητική Προσέγγιση και Πραγματική Μελέτη Περίπτωσης», *Διοικητική Ενημέρωση*, 32, σελ.52-65.
2. Μπάλιος Π. (2017). Εσωτερικός έλεγχος για Επιχειρήσεις και Οργανισμούς, εκδόσεις Rosili.
3. Νεγκάκης Χ. και Ταχυνάκης, Π. (2013). Σύγχρονα Θέματα ελεγκτικής και εσωτερικού ελέγχου, εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα.
4. Νεγκάκης Χ. και Ταχυνάκης, Π. (2017). Ελεγκτική, Εσωτερικός Έλεγχος, Θεωρία και Εφαρμογές, εκδόσεις Αειφόρος Λογιστική.
5. Παπαστάθης, Π. (2014). Ο Σύγχρονος εσωτερικός Έλεγχος στις επιχειρήσεις-οργανισμούς και η πρακτική εφαρμογή του. 1η έκδοση, εκδόσεις Σταμούλη.
6. Τσακλάγκανος Α. και Σπαθής Χ. (2016). Ελεγκτική, 3η έκδοση, εκδόσεις Κυριακίδη.

Ξένη Βιβλιογραφία

7. Abidin, N. H. Z. (2017). Factors influencing the implementation of risk-based auditing. *Asian Review of Accounting*.
8. Benli, V.F. and Celayir, D. (2014) ‘‘Risk-based internal audit and risk assessment process’’, *European Journal of Accounting Auditing Finance Research*.
9. Castanheira, N., Rodrigues, L. L., & Craig, R. (2010). Factors associated with the adoption of risk-based internal auditing. *Managerial Auditing Journal*.
10. Chen, Y., Lin, B., Lu, L., & Zhou, G. (2020). Can internal audit functions improve firm operational efficiency? Evidence from China. *Managerial Auditing Journal*.
11. Cohen, A., & Sayag, G. (2010). The effectiveness of internal auditing: an empirical examination of its determinants in Israeli organizations. *Australian Accounting Review*, Vol. 20, No.3, pp. 296-307
12. Coram, P., Ferguson, C., & Moroney, R. (2008). Internal audit, alternative internal audit structures and the level of misappropriation of assets fraud. *Accounting & Finance*, Vol. 48, No.4, pp. 543-559.
13. Drogalas, G., Karagiorgos, T., & Arabatzis, K. (2015). Factors associated with internal audit effectiveness: Evidence from Greece. *Journal of Accounting and Taxation*, Vol.7, No. 7, pp. 113-122.
14. Drogalas G., Pantelidis P., Vouroutzidou R., & Kesisi E. (2011). Assessment of corporate governance via internal audit.
15. D’Silva K. and Ridley J., (2007), Internal auditing’s international contribution to governance, *Journal of Business Governance and Ethics*.
16. Ismael, H. R., & Roberts, C. (2018). Factors affecting the voluntary use of internal audit: evidence from the UK. *Managerial Auditing Journal*.
17. Karagiorgos T., Drogalas G., and Dimou A. (2008). Effectiveness of internal control system in the Greek Bank Sector, *The South European Review of Business Finance & Accounting*.
18. Lee SH, Choi SU, & Ryu JY, (2021). Do audit efforts increase the future equity value of client firm?. *Managerial Auditing Journal*.
19. Lois, P., Drogalas, G., Nerantzidis, M., Georgiou, I., & Gkampeta, E. (2021). Risk-based internal audit: factors related to its implementation. *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*.

20. Mustapha, M. and Dahiru, U. (2022). “Depoliticization, Organizational Contingencies and Internal Audit Effectiveness: A case of Local Government Councils in Nigeria”, *International Journal of Intellectual Discourse*.
21. Raounas, G., Apostolidis, D., Lefcaditis, C., & Markakis, E. (2021). *Enterprise Risk Management in Greece*. In *Enterprise Risk Management in Europe*. Emerald Publishing Limited.
22. Subramaniam, N., Carey, P., de Zwaan, L., & Stewart, J. (2011). Internal audit involvement in enterprise risk management. *Managerial auditing journal*.
23. Ta, T. T. and Doan, T. N. (2022). “Factors Affecting Internal Audit Effectiveness: Empirical Evidence from Vietnam”, *International Journal of Financial Studies*
24. Zeng, H., Yang, L., & Shi, J. (2020). Does the supervisory ability of internal audit executives affect the occurrence of corporate fraud? Evidence from small and medium-sized listed enterprises in China. *International Journal of Accounting & Information Management*.

Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία

25. Internal Audit And Risk Management In Nigeria's Public Sector
https://seahipaj.org/journals-ci/june-2019/IJBLR/full/IJBLR-J-1-2019.pdf?fbclid=IwAR1i6Qw18i7-R68RI6EMThLQgcQ_9f_fGMU0gOatg3ZOIHHQVγ8cMJ69a0U
26. KPMG (2016). How internal audit can add strategic value.
<https://www.per-ardua.com/how-internal-audit-can-add-strategic-value/>
27. KPMG (2021). Remote Auditing for Internal Auditors.
<https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/cn/pdf/en/2021/05/remote-auditing-for-internalauditors.pdf>
28. The IIA (2016). Full Standards – The Institute of Internal Auditors Available at:
<https://na.theiia.org/standards-guidance/Public%20Documents/IPPF-Standards-2017.pdf>
29. Ο Εσωτερικός έλεγχος των ελληνικών επιχειρήσεων: Εμπειρική προσέγγιση
<https://spoudai.unipi.gr/index.php/spoudai/article/viewFile/1273/1352>